Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نامه د رحمان او رحیم خدای

د یویشتمې پیړۍ

دوزخ

د پاکستاني فوځي زندان او بهر ملکي زندانونو قیامت خېز داستانونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترتیب

وروستی بېرغچي هم ولولېد/پروفېسور محمود مرهون

لومړی څپرکی

* د مبارزې ډګر: د کړاوونو په سلسله کښې د زندانونو لړۍ

دوېم څپرکی

* په بحرين کښې زنداني کېدل

درېم څپرکی

* د پاکستاني فوځي زندان قيامت خېز داستان

څلورم څپرکی

* د ګیله من وزير د زنداني داستان يو نظم

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی ببرغچي هم ولوېد

تېلېفون مې و رېږدېده، چې خلاص مې کړه د ګیله من مېسج ږ اواز ئې پرې اېښی ؤ.

سلامونه! استاد مرهون محترم صاب! جوړ یې، په خیر یې صحت دې ښه دی؟ یعني ستا دا رایه ده چې د کتاب په دا یو مخ په پښتنې دې مکمل دا عکس راشي یعني دا بل شیان دې ترې ها خوا شي کله څنګه کار فرض کړه؟-

موږ د هم دې ستاسې په لاسو کېښې پراته کتابه په اړه خبرې کولې. دا د کتاب د چاپ وروستی مرحله وه، په دې اړه مو مخکښې ډېرې نورې خبرې او قصې له هغه وروسته او د مخه هم درلودلې. زموږ خبرې له هغه وروسته شروع شوې چې کله دی د بحرین څخه وروسته د ریاست له زندانه ازاد شو، موږ ډېر مشترک مخامخ پر تېلیفون او سپېسونو بحثونه سره کړي وو. مګر تر دغه پېغام یو ساعت وروسته مې لومړی خبر ولید چې د اولسي شاعر او د پښتون ژغورنې غورځنګ مخکښ غړي ګیله من وزیر باندې حمله شوې. زه له هم هغه لومړی پوه وم چې نه پائي. درې علته وو چې دا مې حسول. لومړی دا چې د ظالم ریاست د کور مخ ته دونه ښکاره واضح او مخامخ مزاحمت بېخي لوړه سربازي او سرتېري وه د هر چا د وس کار نه ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر د ګیله من سرکښي، اروا او پښتنانهٔ غرور لهٔ پېله خان قرباني باله. دوهم علت دا ؤ چې پر محکومه خاور تر ټولو لویه مبارزه او تر ټولو درنه او خطرناکه جګړه د فکر او نظریاتو جګړه ده. دی خپله د کتاب پهٔ یوه برخه کښې چې څو واره ئې پهٔ خبرو کښې هم وئیلي دي وائي: "ما د ریاست یوه میجر ته وئیل: هغه جنګي مخالفین چې پهٔ جنګ کښې دې نیولي دي تر ما کم ربړوې وائي: دهٔ راته وئیل هغه یو کس دی و به ولم قصه ئې خلاصه شوه مګر تهٔ پهٔ یواځې ځان بسته لښکر پاڅولی او جوړولی شې ستا مرمۍ ګرځي لګي نهٔ بلکې خلک را پاڅوي".

دریم علت هم د ابر قدرتونو پهٔ وړاندې قیام او سرکښي وه، د هغه بېرغ، وطن او تاریخ اواز پورته کول وو چې ابر قدرتونو او ریاست عملاً تر ګونډو لاندې کړی او بسته هېواد ئې پهٔ سپینو بسترګو او مخامخ قبضه کړی او هېڅوک هېڅ نهٔ ورته وائي.

ګیله منِ د یوه نوي، پُر امنه او لوی افغانستان د ښکاره تصویر یو شفافه تابلو وه. هغهٔ د پښتنانهٔ قوم مبارزه پېل کړې وه، مګر هدف ئې ډېر واضح ؤ چې د لوي افغانستان پهٔ جوړېدو ئې خپل ارمانونه لاس ته راوړلي بلل. مګر یوه خبره ډېره عجبه او واضح وه چې دا شیان ئې پهٔ خبرو نهٔ بلکې پهٔ عمل کښې پهٔ ښکاره توګه مخامخ تر سره کول وئیل او کول ئې. دونه ښکاره او واضح خطرناکه وه چې ما لهٔ ټولې ملګرتیا او یارانې سره څو ځله شک پر کړی ؤ مګر کله مې چې ئې د زندان نا خوالۍ ولیدلې ګوته پهٔ غاښ پاته شولم چې دا څونه کلک سترګی او بی ډاره دی، مګر د هغهٔ څخه ډار ځنګه ورک شو د دې خورا عجبه علتونه وو چې ځیني ئې ما ته خپله وئیلي وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه دا خبره وه چې دهٔ همېشه کول، وئيل تر غلامۍ په مرګ راضي يم. نو کهٔ غلام ژوند کوم یا غلام مرم دا دواړه شرم دی، نو بیا په نره مخامخ او ښکاره بغاوت تر ټولو ښه دی دغه لومړي بغاوت لهٔ خوارۍ او غریبۍ لهٔ کاره را ویستی او کله چې ئې د ریاست زندان کاټ کړ تر پخوا ډېر کلک او سنګ زړهٔ شو. روانشناسي وائي چې یو څوک دومره وډاروه چې ډار ختم نهٔ شي دهٔ ته ئې دومره سختې جزاوې ورکړې چې لهٔ دهٔ بېخي ډار ورک شو لهٔ ریاست سره ئې دونه ښکاره ډغره وهله چې د ډار یوه زره نهٔ وه پکښې.

مورې چې کله د دهٔ په اړه رغېږو څلور متفاوت اړخه مورې ته په لاس راځي. یو ګیله من او د هغهٔ مبارزه ده، دوهم د دهٔ اهداف دي، دریم د دهٔ شهادت درسونه مورې ته او څلورم څهٔ کول پکار دي.

لومړی، ګیله من د خپل لنډ عمر تر ټول شاهکار او بې بدیله مبارزو.

دهٔ د افغان او بالخصوص د ویاړمن پښتون اولس یو ویاړلی کېرکټر وړاندې کړی. یو مبارز، ساده، پر کورنۍ (مور، لونو. زامنو، مشرانو او کشرانو) یو مهربانه او زړهٔ سوانده انسان. د ټولو پښتنو په څېر ښځو ته د تقدس تر حده درناوی او عزت چې په هغې کښې د هغو ازادۍ. زدکړې او حقوق ټول نغښتي وو.

یوه سوله خوښې، پُر امن، زېږ پر سندرو، ټوکو، اتڼونو او خوښیو مئین ځوان چې په خپله به ئې لهٔ هرې بدۍ پېښې وروسته دا په زوره زوره زمزمه کول:

لالیه! دا خو انقلاب دی زړهٔ به نهٔ ماتوې!
یو ورځ به داسې شي خبر چې ګیله من شهید دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلو حقوقو طلبګار او په کلکه تر دې حده غوښتونکی چې پر هم دې حقوقو ئې سر قرباني کړی او د لوی بابا احمد شاه ابدالي دا خبره ئې و زبادله:

پر ننګ مړ خو څۀ مړ نۀ دی
د بې ننګه ژوند جفا ده
لاس به وا نۀ خلم لۀ ننګه
چې پر ننګ پاته دنیا ده
چې سر پرې کړي احمد شاه
د هغو مینه رښتیا ده

د هغۀ مبارزه څلور برخې لري. لومړی پر انساني محور ولاړه او د ټولو انسانانو تر منځ ورته حقوقو درلودلو مبارزه ده، چې دۀ پۀ خپله شاعرۍ کښې ئې ډېر تمرکز پرې کړی دی. دوهم د لوی افغانستان مبارزه ده چې لۀ پېر روښانه را پېل تر خوشحال خان خټکه لۀ خوشحال خان خټکه تر اپپي فقیره، کاکاجي صنوبر او ترنګزو حاجي صاحبه پورې او بیا هم داسې تر لوی نیکۀ میرویس خان نیکۀ رحمت الله علیه پورې چې د لوی افغانستان بنیادونه ئې کښېښول بیا هغه ارمان لوی احمد شاه بابا پوره کړی دغه فکر وروسته هم ډېر و پالل شو، خو ګیله من دوه ایډیاله درلودله چې هغه غازي امان الله خان او ډاکټر نجیب الله او تر ډېره ځایه ئې بنیاد پر افغاني نېشنل ازم باندې ولاړ ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم محور ئې افغانیت او پښتونواله چې څهٔ نهٔ څهٔ بحث مو ئې لوړ وکړې، ولې د دهٔ یو متفاوت ټکی دا ؤ چې بالاخر دې پایلې ته رسېدلی ؤ چې لوی وطن ایجاد او امن نهٔ شي د پښتانهٔ کور به هم داسې ګډ وډ وي. نو ځکه دی د بیرغ تر ټولو نر، مخامخ او کلک ساتونکی ؤ چې د افغانستان پهٔ تاریخ کښې نهٔ دی لیدل شوی. هغهٔ پر افغان ملي بیرغ دونه مئین ؤ چې د کور پر ټولو غړو او خان ئې فرض کړی ؤ او جالبه دا وه چې د شهادت پهٔ وخت هم لهٔ دهٔ سره څلور بیرغه ما ته معلوم دي چې وو. د افغانستان رنګ تسبیح، کیلي بند، دست بند او بټوه. دا چې نور څونه ور سره وو پهٔ دې نهٔ یم خبر.

درېم او کلک محور چې تر اخري ساه پکښې و جنګېدهٔ هغه د پښتون غوښتنې تحریک ؤ چې د هغې پهٔ اړه بحثونه، لیکنې او شعرونه، مبارزې، هڅې، کارنامې او وېناوې ئې دونه دي چې یو لس ساعته مستند فلم پر جوړېدلی شي.

څلورم محور ئې د افغانستان تر ناورین وروسته د محکومیت څخه د افغانستان د اولس د خلاصېدو محور ؤ چې د دهٔ درې نور محورونه ئې زیانمن کړي. دغه څلور سره محوره د ریاست او د ابر قدرتونو د ګټو خلاف وو نو ځکه ئې د خاموشولو هر ډول کوښښ وکړی شو پهٔ پیسو، وظیفو، ډالرو او نورو نهٔ شوه نهٔ یواځې یوه لاره ور پاته شوه، شهید ئې کړهٔ.

دوهم د دهٔ اهداف دي کهٔ څهٔ هم چې پهٔ پورته بحثونو کښې موږ څهٔ نهٔ څهٔ اشاره ورته وکړه ولې ډېر لنډ واضح به ولیکم د لوی افغانستان جوړېدل، د لر او بر افغان یو ځای کېدل، د ټولو افغانانو فردي او ټولنیزه ازادي، د افغانانو سیالېدل او تر ټولو اهم لهٔ ریاسته د خپل غیور اولس خلاصېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیمه برخه د دهٔ شهادت موږ ته درې مسئلې ډېرې واضحې کړې. لومړی ریفرنډم او خاموشه ریفرنډم پر دې وشو چې لر او بر یو افغان اولس دې او ډېورنډ کرښه هېڅوک په رسمیت نهٔ پېژني د دهٔ شهادت د نړۍ پهٔ هر هېواد او هر براعظم کښې پهٔ دې نعره واخستل شوه چې لر او بر یو افغان او لوی افغانستان دا د سلو څخه د زیاتو کالو پهٔ وړاندې یو ښکاره غیر رسمي ریفرنډم وُ. دا ئې ثابته کړه چې محکوم پښتون نهٔ پخوا لهٔ ریاست سره وُ او نهٔ هم اوس دی بلکې دوي پهٔ زور او جبر محکوم کړی دی.

دوهم ریفرنډم دا وُ چې نړۍ ته ثابته شول چې پښتون متشدد نهٔ دی پر پښتانهٔ تروریزم او تشدد تپل شوی او دسیسه ده ځکه هر چا پهٔ امن اواز جګ کړی او دا اواز لا روان دی. او درېیم ریفرنډم او درس دا وُ چې هر څونه سوله ایزه مبارزه او چغې ووهو ژوند کولو ته مو نهٔ پرېږدي بندیانوي مو، خوږوي مو، ورکوي مو او بلاخره د خپل لستوڼي پهٔ مار مو چیچي او پهٔ شهادت مو رسوي.

څلورم اوس څهٔ کول پهٔ کار دي. موږ ډېرې جنازې وکړې محسود شهید شو، پاڅون ئې وزېږوهٔ وروسته عارف وزیر ووژل شو، بیا لوني پهٔ شهادت و رسېدل شو او بیا عثمان کاکړ پهٔ شهادت و رسېدل او دا دې خپل ملي شهید ګیله من مو هم لهٔ لاسه ورکړو. دا قصه نوې نهٔ ده دا قرنونه کېږي روانه ده، ګر چه مبدا ئې لهٔ پیر روښان او روښاني تحریکه ښکاري چې مغلو شهیدان کړل، خټک او کورنۍ ئې هم داسې مغلو وخپل او د تاریخ جبر بیا د انګرېز پهٔ بڼه را څرګند شو او څو نور مخونه ئې واغوستل او لا روان دی مګر افغان اولس او پښتون قام هېڅ د عبرت درس ترې وا نهٔ خسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتون ریاست او د ریاست شا ته پټ د نړۍ ابر قدرتونو ته فتوا هم په لاس ورکړه، پښتون "اټم بم" هم ورته جوړ کړي، پښتون ئې د هند او کشمیر جګړې ته هم و څېژوۀ، په پښتانۀ ئې خپل کور افغانستان هم خراب کړ، مګر پښتون لا هم د پېسو، چوکیو او اقتدار په نشو مست پردي ډول ته ناځي افغانان چې د ملا تېر او نېشنل ازم بنسټ ئې پر پښتون قام ولاړ دی تر څو د خپل مستقل هېواد غم و نۀ خوري د ریاست نۀ بلکې د ریاست د مالک او ابر قدرتونو لوبه درک او د لوبې په وړاندې یو ځای و نۀ درېږي هېڅکله به ښه ورځ و نۀ ویني او ابر قدرتونه به ئې د کرنل امام، حقاني، عبدالقادر خان او نورو په څېر لوړې تر سپیو بتره استعفاده کړي او وروسته به ئې د نا معلوم افرادو په وسیله خپله ووژني.

لنډه دا چې زما د مبارزې ورور د لوی افغانستان ارمان ژن پر افغان خاوره مئین، د بېرغ وروستی ساتونکی، په دنګ سر بېله تسلیمۍ او سر ټیټۍ مستانه مرګي ته په غېږ ورغلی او لکه د عظمت او سر بلندۍ یو دنګ مینار را و غورځېدۀ مګر داسې را و غورځېدۀ چې ژوند ئې خلک پاڅول او په شهادت ئې خلک لۀ پاځېدو وروسته پر حرکت را وستل او هم دې ته د ملت، ملي او لوی شهید وائي چې ژوند او شهادت دواړه ئې د افغان او بالخصوص پښتون قام د درد دوا شول او دا لازه لا نوره ګرمه او سره شوه.

خبرې ډېرې زیاتې دي مګر تر دغه خبرو دا دویر داستان او د ریاست جبر چې دۀ په خپل روان قلم او مخامخ لیکلی دی تر ټولو زیات مهم دي. خوشحاله یم چې د خپل شهید ارمان ژن ملګري وروستی ارمان د خپلو یارانو بالخصوص "کتاب کور" په همت تر سره کېږي، خو کاشکې چې دا زیری مې په ژوند... ور کړې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبی څپرکی

د مبارزې ډګر

د کړاوونو په سلسله کښې د زندانونو لړی

کله چې "پښتون ژغورنې غورځنګ" په وجود کښې راغی زما دوه کاله د مسافرۍ پوره کېدل. د عربو په یو کوچني هېواد بحرین کښې د "پښتون ژغورنې غورځنګ" د پیلېدو سره ما د دغه غورځنګ لمن له حد زیاته کلکه ونیوله. د ټولنیزو رسنیو له لارې ما د پاکستاني ریاست په ادارو فوځ، ائي ایس ائي، پولیس او نورو محکومو بېخي سختې نیوکې د تقریر او شعر په شکل کښې شروع کړې. په هره موضوع به وار په وار په خپله فیسبوک پاڼه په ژوندۍ بڼه راتلم، دغه خپرونې به میلیونونه کسانو تعقیبولې. د پاکستاني ریاست اصلي څهره او د پښتنو سره ظالمانه رویه به مې هم پښتنو ته او هم نړۍ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ ګوته کوله. پهٔ ډېر لږ وخت کښې ما پهٔ لر او بر کښې میلیونونه مینه وال / تعقیبوونکي پیدا کړل. ځکه چې ما د کوزې پښتونخوا د پښتنو سره د شوي ظلم د بیانېدو سره سره د لر او بر افغانانو د یووالي او ورورولئ د پاره هم شعارونه بېخي کلک پورته کول. کهٔ یو خوا د پاکستاني ریاست ظلم بیانول جرم ؤ، ولې بل خوا د افغانانو د یووالي خبره لهٔ هغې پهٔ سلګونه زیات جرم او خطرناکه عمل ؤ. د پاکستاني ریاست د ظلم او ستم ټول داستانونه مې پهٔ زړهٔ وو خو د پښتون ژغورنې غورځنګ لهٔ مخه زمونږ سره هېڅ داسې مضبوط سنګر نهٔ ؤ چې مونږ پهٔ ډاډه زړهٔ او پوره باور خلکو ته د پاکستاني ریاست د جبر داستانونه بیان کړي او ښکند کړي وي. ځکه چې د دې لهٔ مخه به دې فقط د پاکستاني ریاست مخالفه یوه خبره هم نهٔ شوه کولې، کهٔ چا به کوله یا مرګ یا زندان به ئې برخه ؤ. خو لنډه دا چې زما درې کاله پوره شول پهٔ سفر کښې، پهٔ دې وخت کښې به ما ته لهٔ پاکستانه پهٔ رنګ رنګ شمېرو زنګونه راتلل. د مرګ، زندان او بې عزته کولو دهمکې به ئې راکولې. پهٔ وزیرستان کښې به زما کورنۍ ته بار بار د پاکستاني ادارو کسان راتلل پهٔ کور دننه به ئې رنګ رنګ دهمکې ورکولې، د مرګ ګوابښونه به ئې ورته کول. یوه ورځ نهٔ بله ورځ به ئې زما مشر ورور او ترونه خپلو کېمپونو ته وړل، دا چې دهمکې او دهمکیانې لهٔ حد سېوا شوې نو ما ته خپلې کورنۍ ووئیل چې تهٔ وطن ته داسې زر مهٔ راځه ځکه چې دلته د پاکستاني حکومت ارادې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درته ښې نهٔ دي. نو یو خوا خو زهٔ پهٔ سفر کښې تنګ وم بل خوا د وطن تګ لهٔ خطرونو ډک وُ.

پهٔ دې وخت کښې ما ته پهٔ وټساپ د الماراتو نه د خوست دوو ملګرو مېسجونه وکړل چې مونږ غواړو چې د ویزټ (یعني د چکر ویزه) د یوې میاشتې در ولېږو او اماراتو ته پهٔ چکر راشې. نو ما هېڅ بله نهٔ وکړه دستي مې ورته ووئیل چې سمه ده. ما فکر وکړ چې یو خو به دا معلومه شي چې پهٔ هوائي ډګرونو خو به ممنوع نهٔ وم، بل به لږ نوی هېواد او نوي ملګري ووینې دا د زړهٔ تنګون به دې کم شي. لنډه دا چې پهٔ لسو ورځو کښې دننه اماراتو ته د ابوظهبي پهٔ هوائي ډګر ور داخل شوم. کله چې اماراتو ته ورسېدم نو پهٔ اماراتو کښې مېشتو پښتنو بیا پهٔ خاصه توګه د بر وطن افغانانو دومره مینه راکړه چې پهٔ صفت کولو به ئې یو جلا کتاب ولیکل شي. زما حوصله ئې ببخي د پامیر د غر غوندې مضبوطه کړه. ما به چې ځان ته کتل او د لر او بر افغانانو مینه به مې کتله نو حق حېران به شوم. زړهٔ کښې به مې وئیل چې د دغه قام پهٔ ننګ خو چې سل ځله مړ شې نو مړ نهٔ یې. لنډه دا چې مبارزې ته ئې نور هم سخت وهڅولم او پیاوړی ئې کړم. څو ورځې تېرېدې ځای پهٔ ځای به پهٔ ما زرګونه پښتانهٔ را چاپېرېدل او رنګ رنګ محفلونه به ئې راته جوړول صحبتونه، ډوډۍ او پروګرامونه شروع شول. اخر د اماراتو د حکومت هم راته پام شو او پهٔ اماراتو کښې مېشت د پاکستاني ریاست غلامان هم پهٔ حرکت کښې راغلل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ورځ مازیګر له 'العین' ښخه 'ابوظهبي' ته ووتو په لاره کښې مو په یو کښې هوټل ډوډۍ وخوړه، د ماسخوتن د ډوډۍ نه چې روان شو د ابوظهبي په سیمه کښې د اماراتو د خفیه ادارو (یعني سي ائي ډي) ګاډي را پسې شول. نیم مخکښې او نیم وروستو شول، هارنونه ئې وهل او په موټر ئې د ودرېدو ټینګار کوۀ. موټر چې ګاډۍ یوې خوا ته کړ نو سمدستي راغلل زما دروازه ئې را خلاصه کړه. وئیل ئې چې 'تۀ را ښکته شه او زموټر سره به ځې'. ملګرو مې ووئیل چې هم دغسې وکړه. زۀ را ښکته شوم او د دوي ګاډي ته وختم، روان شو. د سفر په دوران کښې د دوي لهجه او خبرې ښېخي سمې وې، خو د یو ساعت سفر نه وروستو چې د موصفې شرطي مرکز ته ورسېدو نو د دوي لهجه یو دم بدله شوه. زۀ ئې یوې کمرې ته ور پورې وهلم، وئیل ئې چې 'لاسونه دېوال ته پورته کړه'، او د ناموس ښکنځلې ئې شروع کړې، د تفتیش او خبرو نه پس ئې د موصفې مرکز زندان ته واچولم. هلته نور بلها پښتانۀ مسافر زندانیان وو، هم را ته خوشحال شول هم را باندې خوابدي شول. په دې زندان کښې له دوو ورځو وروسته ئې یوې بلې سترې قضیې ته یوړم. ستره ځکه وه چې زما په غوږونو شور له حد زیات راتلو. کله چې ئې ورسولم نو یوې کمرې ته ئې داخل کړم. سترګې ئې را خلاصې کړې، مخامخ دنګ سړی ناست ؤ. اول په عربي ژبه شروع شو خو زما عربي ژبه له هغۀ تېزه وه نو د دۀ وار خطا شو دستي ئې ووئیل چې 'بھائی جان! بات سنو' یعني په اردو ئې ووئیل 'چې خبره واوره!' ما ورته وویل چې 'ښه!!! یعني تاسې یاست' وئیل ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

"هو!" دستي ئې ووئيل چې "پي تي ايم" او تاسې څۀ غواړئ؟" ما خواب ورکړ چې "ولې تا ته پته نشته؟" وئيل ئې "راته پته ده" خو د اوږد بحث نه پس ئې ووئيل چې "تۀ د افغانستان د دوبۍ قونصلېټ ته د چيش لپاره لاړ وې؟" ما ورته ووئيل چې "د افغانستان سفير د ډوډۍ پروګرام را ته کړې ؤ بس" وئيل ئې نۀ! نۀ! رښتيا خبره وکړه" ما وئيل "هم دا رښتيا دي". خو اخر غصه شو وئيل ئې "تۀ داسې نۀ منې".

دوه د وردۍ کسان راغلل، يوې کوچنۍ کمرې ته ئې بوتلم چې زۀ فقط پکښې ځاى شوم. د دې کمرې د پاسه چت ښېخې تيټ ؤ زما د سر سره، خو د دغه کمرې چت مکمل ائير کنډيشنډ / اى سي ؤ. تقريباً شل دقيقې بعد زما وجود مکمل لکه د واورې سنچه شو، ښېخې کلک شوم، لاسونه به مې نۀ شول خوځولي، ټول وجود مې اندام اندام يخ شو، مرګ ته نزدې شوم، پۀ دې دوران پۀ ما بې خودي راغلې وه.

چې پۀ خود راغلم، بله هم هغه شان وړه کمره وه هغې ته ئې ور دننه کړم خو د هغې د پاسه چت مکمل ګرم هيټر ؤ، يعني پۀ چت کښې ئې ټولې سرې د اور انګار کولمې پېچلې وې. پۀ دې کښې هم چې شل دقيقې تېرې دې زما د وجود څخه خولې داسې رواني وې لکه سرې چې پۀ غسل خانه کښې د لمبېدو پۀ وخت پۀ ځان اوبۀ تويوي. چې بې خودۍ ته نزدې شوم بهر ئې را وويستم. يو تور دېوال ته ئې ور ودرولم دوه کسانو د بجلۍ / برق دغه تور د پلاسټيک / ربړ پۀ څرمن بند تارونه پائپونه ئې پۀ لاس کښې وو. پۀ ما ئې پۀ وهلو پېشه وکړه. زما وجود خو يخ والي او ګرم والي ښېخې نرم کړې ؤ، د تار پۀ هر ګزار

(c) ketabton.com: The Digital Library

به زما په وجود پرخه پرخه وینه وتله. را پورې سترې شول او د هر ګزار سره به ئې د ناموس ښکنځلې کولې او دا به ئې وئیل چې "ووایه! د افغانستان دوبۍ قونصلبڼ ته ولې او د څه لپاره لاړ وې؟". خو زما ځواب هم هغه ؤ چې ما ته سفیر د ډوډۍ پروګرام کړی ؤ. خو خبر په دغه وهلو او ښکنځلو کښې زما د محکمې وار را نزدې شو یوه دوې ورځې پس ئې چې محکمې ته وړاندې کولم نو دغه دنګ سړی راغی وې وئیل چې "دلته چې څۀ هم وشول پرې خاموش شه، که په محکمه کښې او یا بهر دې فقط خُلۀ ویته کړه نو ستا هغه ملګري چې تۀ ئې را دعوت کړې یې د هغو کاروبار به ختم وي او هغوي به په اماراتو ممنوع وي او تۀ به هم ژوندی ورسره ورک یې". زۀ چې محکمه ته پېش شوم هېڅ مې و نۀ وئیل. د ځان په غم نۀ بلکې د ملګرو لۀ خاطره خاموش پاتې شوم. محکمې د زندان څخه د وتلو امر راکړ خو بهر ئې را باندې کلک بند بزونه ولګول چې موبائل باندې به خبرې نۀ کوې، غونډو ته به نۀ ځې، چا سره به مېلمه کېږې نۀ او داسې نور. زۀ لۀ زندان نه راووتم خو محکمه مې دغسې چالان پاتې شوه. بهر چې راغلم څو ورځې به زۀ د وهلو لۀ امله سم کښېناستې نۀ شوم، ملګرو ته به مې د یو بل شي د خوړېدو بهانې کولې. لنډه دا چې پوره دوې میاشتې مې د محکمې کېس وچلېدو دوې میاشتې پس محکمې د برې کېدو امر راکړ خو اخر کښې ئې ووئیل چې "دغه ستا اول او اخر وار ؤ چې اماراتو ته راغلې بیا د عمر لپاره نۀ شې راتلې". ورځ دوې پس چې د اماراتو د هوائي ډګر څخه بحرېن ته تلم نو په ما پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلس زره پینځهٔ سوه درهم (14,500) مخالفه یعني جرمانه راغلې وه. هغه مې ادا کړه او واپس بحرین ته روان شوم. بحرین ته په رسېدو ئې پوره لس ساعته په هوائي ډګر کښې ایسار کړی وم او رنګ رنګ تپوسونه ئې رانه کول. خو اخر ئې هم بحرین ته د داخلېدو اجازه راکړه.

د دغه سفر په دوران کښې نورې هم بلها خوږې او ترخې خاطرې لرم خو ستاسو د وخت په خاطر مې فقط لنډې او اړینې خبرې ولیکلې. دغه وه زما د مبارزې د اول زنداني کېدو قصګۍ. له دې بعد به د دوېم ځل زنداني کېدو قیصه در سره شریکوم. هغه هم د عربو د یو بل کوچني هېواد "د بحرین د زندان قصه"

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم څپرکی

په بحرین کښې زما زنداني کېدل

د اماراتو دوبۍ ابوظهبي له زندان او محکمې څخه پس به یو شل ورځې هم بحرین ته زما د راتګ نه وې پوره. چې د ماښام لمونځ مې وکړ. غونډتل مې چې خپل غټ ګاډي ته تېل واچوم. له خپلې کمرې ووتم د ګاډي په طرف چې ګاډي ته ورسېدم د دېرې انډیوالانو زنګونه را شروع کړل. وئیل ئې چې ګیله منه! دلته د 'سي ائي ډي' (یعني د بحرین د خفیه ادارې) کسان راغلي دي ستا د خوب ځای، کټ، بېګونه او سامانونه ئې ټول لټ په لټ واړول. اوس تا غواړي. خو مهٔ راځه نیسي دې". ما فکر وکړ چې په اماراتو هم ممنوع یې. په سعودي عرب هم ممنوع یې. بحرین د عربو ښېخي کوچنی هېواد دی نو هېڅ نهٔ شي پټېدلی. بهتره به دا وي چې ځان ورته حاضر کړم. ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ورور او یو بل د بحرین ملګري مې خبر کړل چې شاید زه ونیول شم نو تاسو دې خبر یئ.

خبر زه د ګاډي نه د خپل استوګنځای (یعني د خپلې ډېرې) په خوا روان شوم. چې لس دقیقې وروسته ډېرې ته ورسېدم زمونږ په کمره ګېر چاپېر د خفیه ادارو کسان ولاړ وو. ما ته ئې د موبائل سکرین ونیوه، زما ویډیو پرې چالان وه. عسکر ووئیل چې "دا ته یې؟" ما وئیل "هو!" وئیل ئې "راځه دننه کمرې ته!" چې ننوتم وئیل ئې چې "هغه بېنر را واخله چې د منظور عکس پرې رسم دی" ما ورته ووئیل "نشته". خبر د ډېر بحث وروسته ئې ووئیل چې "زمونږ سره راځه! که څه قیمتي سامان دې وي هغه هم له ځان سره را واخله". ما هېڅ چرت خراب نه کړ ځکه چې په هغو خفیه ادارو کسانو کښې اکثر پنجابیان ول. ما ړمنځ را واخسته وېښتان مې ړمنځ کړل. بیا چټک روان شوم غږ مې پرې وکړ چې "یاله حرکات" (یعني هېڅ خبره نه ده، نه هېڅ دارېږم ځئ حرکت وکړئ). هم هلته یو کس ووئیل چې "دغه وېښتان به در خریم". ما ورته وخندل روان شو. زما د ګاډي طرف ته لاړو د هغې سیټان ئې وڅېرل خو څه په لاس نه ورغلل. نیم ساعت مزل مو وکړ د بحرین د 'سي ائي ډي' مرکز ته داخل شو. چې ګورم یو تن مې د شا له خوا لاسونو ته هتکړۍ را واچولې، په یو کوچني ځای کښې ئې په چوکۍ کښېنولم او سخت تېنګار ئې وکړ چې "هېڅ یو لفظ به له خُلې نه را وباسې". لږه شېبه وروسته ئې یو غټ ګردی خوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوستو چې ومې کتو ما پېژندو. زمونږ وزیرستانی ؤ د مسیدو قبیلې سره ئې تعلق ؤ، مونږ به نیازي بللو. د هغهٔ هلته کاروبار ؤ غټې ګاډۍ ئې ؤ، لوډر او نور شیان ئې درلودل. لهٔ هغهٔ مې پهٔ اشاره کښې وپوښتل چې "ولې؟" هغهٔ وئیل چې "زهٔ ئې ستا پهٔ ګناه را ونیوم. ما فقط ستا تصویر پر خپل فېسبوک نشر کړی ؤ. را وې نیولم بیا ئې ستا تپوس را څخه وکړ، ما تهٔ ورته یاد کړې دوي درغلل تهٔ ئې هم راوړې. نهٔ پوهېږم چې څهٔ خبره ده؟"

بس زهٔ او هغه مسید وړې تړې ناست وو تقریباً دوې شپې دوې ورځې ئې پهٔ هغه کوچني چوکیو کښې لاس تړلي کښېنولي وو او د خبرو او حرکت کلک بندیز ؤ. لهٔ خوبه، تندې لوږې او ناستې سټړیا بېخي پهٔ عذاب وو. زهٔ خو خېر لږ کمزوری یعني ډنګر وم خو مسید ځوان بېخي غټ چاغ ؤ. شا ته هتکړیو کښې هم ډېر پهٔ زحمت بند ؤ، هغهٔ ډېر پهٔ عذاب ؤ. زهٔ لهٔ ځانه زیات هغهٔ ته زورېدلم. دوې شپې ورځې پس ئې هغه مسید اول یو دفتر ته ور دننه کړ، پوښتنې ئې ترې شروع کړې. څهٔ وخت وروسته هغهٔ را ووتو زهٔ ئې حاضر کړم. قاضي چې زهٔ ولیدم دستي ئې پهٔ عربي ژبه ووئیل چې "تعال یا شاعر!" (یعني راشه شاعره!) "یا له ګول قسیده" (چې یعني یو پهٔ عربي شعر ووایه)، ما پهٔ عربي ژبه مات ګوډ غزل ورته ووئیل، هغهٔ لهٔ خندا شین شو. وئیل ئې چې "تکړه سړی یې!" دستي ئې ووئیل چې "شاعر خو مینه خوروي، تهٔ ولې فتنې ته لمن وهې؟ تهٔ پاکستانی یې او پهٔ شعرونه او شعارونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې خان ته افغان وایي: زما عربي ژبه ډېره ښه زده ده ما خواب ورکړ، په تاریخي لحاظ مې هغه قانع کړ. خپل اصل نسل او جعرافیه مې ورته په ګوته کړه. پاکستان او پاکستانیت مې ورته برخېره کړ. دستي ئې ووئیل چې "زین یا شاعر" (چې یعني ډېر ښه او ډېر ښکلي معلومات دې راکړل). هغه وئیل چې "ته خبر یې دلته د سیاست اجازه نشته" ما وئیل "زه ډېر خبر یم خو ما خو عملي سیاست نه دی کړی، پر تولنیزو رسنیو مې خپل د مظلومیت غږ پورته کړی". خو له ډېر بحث وروسته هغه ووئیل چې "پر تا دې امانت وي مونږ ته ستا له خوا هېڅ ستونځه نشته او نه زمونږ له خوا تا ته کومه ستونځه شته. خو له پاکستانه د غټو خلکو په وېنا زمونږ څخه پاکستانی سفارت ستا د نیولو او پاکستان ته د ډیپورټ کولو یعني لېږلو سخت امر شوی دی. په یوه اوونۍ کښې درې ځله د پاکستاني سفارتخانې له خوا مونږ اګاه کړل شوي یو. نو مونږ مجبور یو چې د پاکستانی سفارتخانې امر د قانوني تړون له مخې پر ځای کړو". ما وئیل سمه ده. دا ګیله مې ورته وکړه چې زمونږ د افغان ملت په وژلو، زورولو کښې تولې نړۍ ونډه اخستې ده، څه بحرین دې هم خپل حق پکښې ادا کړي.

قاضي په هر څه پوهه ؤ د مایوسۍ ډکې سترګې ئې را پورته کړې د بخښنې سره سره ئې د بهر وتلو راته ووئیل. بهر ئې چې را وویستم. زه او مسید ځوان ئې دواړه ودرولو په سترګو ئې توری پټۍ را بند

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې او تورې خولۍ ئې سرونو ته را واچولې خولۍ بېخي ګرمې او اوږدې وې، روان بې کړو. یو ځای ته ئې دننه کړو جلا جلا ئې بند کړو. ما پهٔ هټکړو کښې بند لاس خوروِل بېخي تنګ شوم. وږی وم. کمره بېخي تنګه وه یو خوا بل خوا مې لاسونه لګېدل. چې د انسان د پښو ټکاری مې واورېد. د ډوډۍ غوښتنه مې کوله. ساعت پس ئې دروازه را خلاصه کړه. یو بلوچ ؤ پهٔ اردو ژبه ئې وئیل چې زهٔ ډېر درباندې خوا بدی یم خو مجبور یم. عسکر یم د بحرین پهٔ سي ائي ډي کښې. خو هن دا وریژې در واخله لاسونه ئې د مخ لهٔ خوا را وتړل د سترګو د خلاصولو ئې بخښنه وغوښته. ما پهٔ تړلو سترګو خوارک شروع کړ، د لږ خوراک وروسته ولاړ شوم. لاسونه مې د مخ خوا ته وو زر مې د هټکړیو هغه تیرهٔ خیشرکي دېوال ته کش کړل، پهٔ دېوال مې پهٔ پټو سترګو "پي تي ایم" (PTM) یعني د خپل تحریک نوم ولیکلو. شبه وروسته چې کسان راغلل ډېر غصه شول چې "دا د سرکاري ادارې د خفیه تحقیقاتو پهٔ کوټه کښې پهٔ دېوال لیکل چا وکړل؟" زهٔ ئې ډېر پورې را پورې ووهلم خو ما ورته ووئیل چې "زهٔ نهٔ یم خبر زما لاسونه خو تړلي دي".

خېر نو سخته ګرمي وه یوه دوې شپې به ئې دلته را باندې کړې وې، بیا ئې یو اوږد سفر را باندې وکړ. پهٔ بحرین کښې د سیاسي خلکو زندان ؤ هغې ته ئې یوړو. پهٔ هغې کښې سترې کوټې وې، سترګې ئې را خلاصې کړې پهٔ جلا جلا کمرو کښې ئې بند کړو. دننه پکښې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړو د بکسې غوندې ځایونه وو هغه کښې واچېدلو. یو وخت به ئې د دروازې په سوراخ کښې دننه وچه کلکه ډوډۍ بل رقم سالن راوغورځول. اوبهٔ به مې د حمام / لېټرین واله څښلې. ډېر تنګ شوم تېز غږ مې وکړ "نیازي!!"، غږ مې واورېد چې "هو!!" ما وئیل "بېخي تنګ یم". دهٔ وئیل "حال مهٔ غواړه". لږه موده پس شور شو. ښکنځاوې ئې وکړې، پهٔ بندو کمرو کښې دننه ئې لهٔ یو بل بېخي لرې بند کړو. وروسته به مې غږونه کول ځواب به نهٔ راتلو. لس شپې هم دلته بند وو. خبر سختي، ګرمي، لوږه، تنده به تېره وي، لسمه شپه ئې و ما ته زما سره نیول شوی مسید هم را وستو. اوهووو!!! بل رقم سره خوشحال شو یو بل ته، خبر مجلسونه مو شروع کړل د هغهٔ ګناه فقط زما هغه یو شېئر شوی تصویر ؤ. زهٔ پهٔ دهٔ ډېر خفه وم. ځکه ما خو مبارزه کوله مسید خو کاروباري سړی ؤ. زهٔ خو لهٔ اوله ذهني تیار وم هرې سختې ته. خو پهٔ مسید ځوان دې افرین وي هېڅ تیټه او بې ننګه خبره ئې نهٔ کوله ما ته ئې داډ راکولو. وئیل ئې چې تر تاسو نه یو زیات سر او مال مې لهٔ تاسې او لهٔ خپل قام وطن څخه جار دی.

نولسمه (19) شپه د شپې ناوخته کسان راغلل، غږ ئې وکړ چې "را پورته شئ ځو". هتکړې ئې را واچولې هغه پټۍ او خولۍ ئې را بند کړې روان ئې کړو. زهٔ لږ خوشحال شوم فکر مې کولو چې شاید خوشي کوي مو، خو ساعت مزل وروسته ئې یو ستر د عسري پهٔ نوم زندان ته ورسولو. هلته ئې زمونږ لهٔ پرتوګونو پرتوغ ابښونه وویستل مونږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغسې د پرتوګ یوه بله پېنځه څه سره وپېچله ځانونه مو په ادب کړل خو ډېر په خوارۍ مو قدم اخستو. د ننه مې ډېر ورته ووئیل چې یو ځای مو بند کړئ خو بیا ئې هم جلا جلا بلاکونو ته بوتلو. زه چې داخل شوم نو ډېر عربیان، هندوان، پنجابیان، بنګالیان خو د ډېرې هېوادونو قېدیان وو ما ته ئې سترې مه شي وکړل چې نوی کس راغی. کښېناستم خو ډېر په خوارۍ. لږه شېبه وروسته راته پتلون راغی هغه مې بدل کړ، پوره ارام شوم. بس خو یو بل به له ما تپوسونه کول، ما ډېر په ویاړ خپل داستان او ګناه ورته بیانوله. دوي وئیل چې ځکه داسې چمتو یې چې کوم جرم دې نه دی کړی. له دوي به مې چې وپوښتل هر یو ئې په بدو بدو جرمونو بندي کړی ؤ. ما د دغه قیصې ذکر په خپل یو نظم "زه او زولنې" کښې هم کړی دی. خېر دغه زندان تر نورو ښه ؤ. خوراک ئې هم یو څه سم ؤ. لمونځ او دس مو هم کولې شول. درې ورځې پس د یو زنګ اجازه هم وه، په هفته کښې به دې له دکان څخه د خپلې خوښې سامان هم د دوي په ائین برابر راغوښتی شو. هفته مې لکه د ګونګ تېره کړه، هېڅ مې له چا سره مجلس نه کېده. یو تن راغی زه ئې د باندې وبللم، یو پښتون افریدی هم راغی. د ږیرې خرېلو مشین ئې لاس کښې ؤ. وئیل ئې چې وښتان درغائیچې کوو، د سر وښتان درخربوو. ما ډېرې بهانې ورته وکړې چې دا وښتان ما کرلي دي مصرف مې پرې کړی دی، خېر دی زه به پېنځه سوه (500) دینار درکړم خو وښتان مه را ختموئ. ده ووئیل چې "هغه ورځ دې یاده ده چې مونږ را ویستلی تا وښتان رمنځول؟"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وئیل "بالکل". نو را غبرګه ئې کړه چې "تهٔ خو د قام لپاره سر هم قربانوې نو وېښتان ولې ئې شې قربانولې؟" ما وئیل "کهٔ دا خبره ده نو بسم الله کوه!". بس د ږیرې مشین ئې یو ځل یو خوا را باندې تېر کړ بل ځل بلې خوا. بیا ئې پورې وهلم چې نور ئې خپل برابر کړه مونږ مازې وېښتان در خرابول. هاې هاې بې وسی. بیا ئې بند ته واچولم.

سبا شو، زما نوم ئې په زور واخست لهٔ بهر څخه، چې ور ووتم درې کسان په توپکو کمربندونو کښې ولاړ وو. ما ته وائې چې "تهٔ ئې خوښه کړه، لس کاله دلته زندان غواړې یا پاکستان ته تګ؟" ما ورته ووئیل چې "زهٔ حق لرم چې بل ملک ته لاړ شم پاکستان ته نهٔ ځم ما ته خطر دی حتي چې هلته مې وژني". دوې وئیل چې "بل هېڅ چانس نشته پهٔ دغه دوو کښې یو انتخاب کړه!" ما ورته ووئیل چې "زما هغه بل ملګری راولئ!". هغهٔ ئې راوستو دا قیصه مې ورته تېره کړه. هغه ووئیل چې "پاکستان ته مو دې ولېږي". د هغهٔ زړهٔ هم تم ؤ ځکه هغه داسې څهٔ نهٔ وو کړي چې پاکستان کښې ورته پهٔ توان تمام شوي وې. ما دستي ور خوښه کړه ما وئیل سمه ده، کسانو ته مې د پاکستان تګ ور انتخاب کړ. بس هتکړې ئې را واچولې، یو پېچلي ځاې ته ئې بوتلو پهٔ چوکیو کښې ئې بند کښېنولو. وئیل ئې چې سحر به پرواز وي. سحر شو، د بحرېن هوائي ډګر ته ئې روان کړو لهٔ جېبونو ئې هر څهٔ را نه واخستل پهٔ هوائي ډګر ئې پهٔ دیکو دیکو ور ګډ کړو جاز ته ئې پورته کړو. چې کښېناستو زما موبائل ئې ما ته راکړ دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکته شول، چې جاز پورته کېدو د جاز په سستم کښې خرابي راغله مونږ ئې بل جاز ته بدلوولو. ما په بدلي کښې دومره توره وکړه چې وائي فائي (WiFi) مې د ائيرپورټ کنېکټ کړه ګروپ کښې مې مېسج وکړ چې مونږ لۀ بحرين څخه د پنجاب ملتان هوائي ډګر ته وړي، ملګري دې خبر وي.

نور طيارې پرواز شروع کړ بس نو په لاره دا سوچونه وو چې هلته به دا وي، هغه به وي. يو وار فکر راغی چې د طيارې کړکۍ په سوک ماته کړه چې طياره غرقه شي او مړ شې چې هلته د پاکستاني ادارو د ظلم جبر څخه بچ شې. بيا مې چې شا و خوا وکتل مسافر په خوشحالۍ وطن ته ستنېدل، ښځې او ماشومان وو. ما فکر وکړ چې کۀ دا کار وکړې نو ستا د ژغورنې د مبارزې څۀ فائده؟

خبر رنګ رنګ سوچونه مې کول طياره روانه وه خو زړۀ کښې مې وئيل چې کاش طياره پرېوزي او زۀ د پاکستاني ادارو لاس ته ورنۀ شم. ځکه ما ته هغه ټولې دهمکۍ دهړکۍ د مرګ او رنګ رنګ ګوابنونه مخې ته ودرېدلې. ما ته سلګونه زنګونه او غرېز پېغامونه راغلي وو د مرګ او ځپل کېدو دهمکۍ به وې او د پاکستاني رياستي ادارو جبر خو ما په وزيرستان کښې په خپلو سترګو ليدلي وو. څۀ مې د يو ځای بل ځای قبائيلي سيمو وېډيوګانې ليدلې وې، څۀ مې د زندانو وېډيوګانې ليدلې وې چرته چې "پاکستاني ادارو" لۀ بنتنو سره لۀ حد زيات جبرا ِ ظلمونه کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم څپرکی

د پاکستاني فوځي زندان قیامت خېز داستان

پېښور ته ورسېدم په هوټل کښې معطل شوم سحر مې یو ملګری سعودي عرب ته تلو د هغه سره د رخصت لپاره د پېښور هوائي ډګر ته روان شوم، لاره کښې فوځي پاټک راغی چې ما پېژندپاڼه ورکړه ما ته ئې د راکوزېدو امر وکړ، چې ومې کتل زما پاکستانی شناختي کارډ بلاک ؤ. فوځي تپوس وکړ چې څه دې کړي دي؟ ما وئیل د قام او د خاورې د خپلواکۍ قیصه. بس د لږ ځنډ وروسته درې فوځي موټران راغلل ځینې کسان په وردۍ او ځینې ئې په ساده جامو سمبال وو، په ما راچاپېر شول، زما لاسونه ئې تر شا راوتړل، سترګو ته ئې پټۍ راواچولې او سر ته ئې غټه د شنیل کپړې توپۍ راواغوسته او روان ئې کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لرې سفر وروسته ئې لهٔ موټر کوز کړم، ډېر پهٔ بې رحمه ډول ئې پهٔ وهلو او ښکنځلو روان کړم. لهٔ هغې وروسته ئې پوښتنې شروع کړې، لهٔ مور او پلاره واخله چې څومره د وینې رشتې دي ټولې ئې وپوښتلې. زما ژوند او کار هر څهٔ ئې معلوم کړل. لهٔ هغې وروسته ئې بیا پهٔ وهلو روان کړم، پهٔ زمکه لاندې تیارهٔ منزل ته ئې بوتلم. دومره شور و غوغا وه د انسانانو فریادونه وو. د چیترو او د بجلۍ د تارونو اوازونه وو، زهٔ ئې یوې بېلې پنجرې ته داخل کړم، تک سرهٔ د وینو رنګ کالي ئې راوړل، وربانديې لیکلي ئې وو چې قیدي نمبر6. د دې پنجرې ټولې ستنې وینې وې، پهٔ ما زمکه او اسمان یو وو. څکه چې رنګ رنګ اوازونه مې تر غوږو کېدل. د دې کوټې لاندې برخه داسې جوړه وه چې یوه ښخته به ولاړه وه بله به پرته وه، یعني انسان نهٔ پکښې ودرېدې شو نهٔ کښېناستې شو. هر دوه ساعته پس به کسان راتلل ما ته به ئې سترګې راتړلې. ډېر وزن دار چیتر ورسره ؤ ټول پهٔ مېخونو پېچلی ؤ، پهٔ دغه چیتر به ئې لس، پینځلس ګزاره وهلم او بار بار به ئې د ښکنځلو ډکه لهجه کښې وئیل چې ،وایه شاباش! څهٔ دې کړي دي؟، ما به ورته وئیل چې ،زهٔ یو سیاسي کس یم ما فقط د شعر و شاعرۍ او تقریر پهٔ شکل د خپل وطن د مظلومیت، محکومیت، ابادۍ او خپلواکۍ خبره کړې ده نور مې هیڅ نهٔ دي کړي، خیر خوب ته به نهٔ پرېښودل کېدم. پهٔ سبا ئې یو بل افریدی کس هم رادننه کړ، پهٔ هغهٔ الزام ؤ چې پهٔ هدفي وژنو کښې ککړ دی. د دهٔ سره بېخي ناوره جلند کېدهٔ، دا تن به ئې زما تر مخ لس ساعته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله دوه ساعته، کله پینځهٔ ساعته مکمل پهٔ رنګ رنګ طریقو وهلو. د دهٔ پهٔ خُلهٔ به یوازې دا یو فریاد ؤ چې، پهٔ رب قسم بې ګناه یم هېڅ مې نهٔ دي کړي.

پهٔ دغه کوټه کښې مې اووهٔ ورځې پهٔ ولاړه هم دا رقم پهٔ سزا تېرې کړې. یو وخت ډوډۍ به راکړل کېده. هغه هم یوه وړه ډوډۍ او سالن د نهٔ خوراک پهٔ څېر. لهٔ اووهٔ (7) شپو پس ئې سحر بیا پهٔ ما غږ کړ، هغه خپل کالي ئې را واغوستل، سترګې او لاسونه ئې تر شا راوتړل، سر ته ئې بوجۍ را وغوستله، پهٔ دیکو او ښکنځلو ئې پهٔ فوځي موټر کښې کښېنولم. مخ پهٔ شا او پهٔ څنګونو مې فوځیان کښېناستل، روان ئې کړم. دا د جولائي میاشت وه ګرمي لهٔ حد زیاته وه، زما خو هر څهٔ بند وو. بدن مې مکمل پهٔ خوَلو کښې لوند ؤ. خپلې خوَلې به سترګو ته راتلې، د سترګو نظر مې بې دیده شو. بدن مې ځای پهٔ ځای سوځېدو څکه چې خوَله به پهٔ هغه ځای ډنډ کېده کومو ځایونو ته چې دوي وهلې وم. ساه مې بندېده، ډېر شکایت مې ورته کولو چې ساه مې بنده ده خېر دی لږ مې لهٔ مخه بوجۍ پورته کړئ! خو ځواب به د ټوپک پهٔ کونداغ ګزار او د مور پهٔ ښکنځلو ئې راکولو. یو ځل ئې د ښکنځلو اوبهٔ راکړې بیا لهٔ سحره تر مازیګره چې بنو ته مونږ پهٔ لار څومره سفر وکړ، اوبهٔ نهٔ راکول کېدې. دا چې څنګه سفر ؤ څنګه ګرمي وه، هغه پهٔ لفظونو کښې پرې تنده د بیانېدو نهٔ ماتېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په موټر کښې ناست مشر فوځي په سېټلائيټ کښې ووئيل چې "سر! ہم بنوں پہنچ گئے ہیں". نو ما ته فکر راغی چې بنو ته ورسېدو. هلته په بنو کښې به یو یا یو نیم ساعت معطل وو خو هغسې د موټر په سیټ کښې تړلی ئې کښېنولی وم. له هغې پس ئې بل موټر ته بدل کړم. سفر ئې شروع کړو. د موټر د روانېدو سره ئې ما ته سر سر او مخ مخ ته څپېړې او سوکان را شروع کړل، وئیل ئې چې، "آپ کو ڈی آئی خان کیوں لیکے جارہے ہیں؟". یعني "تا ډي ائي خان ته ولې وړي؟" دوي زما فکر منتشر کولو مګر ما ته اندازه کېده چې موټر د بنو څخه د میرانشاه په سړک حرکت کړې دی. دوي زما فکر بدلولو په موټر کښې یو تن په پښتو را شروع شو، وئیل ئې چې "ته خو شاعر یې. هله یو غزل ووایه!" نو ما دستي خپل نظم "پښتون شاعر" ورته پېل کړو.

"پرون لېلا داسې په چل ول کښې ګیله کوله"

د دغه نظم چې دغه بندونو ته راورسېدم چې "تر څو چې وا نه خلم د خپلو شهیدانو بدل" نو کسان د اور غوندې ګرم شول، په ما ئې په وهلو شروع وکړه ښکنځلې ئې پېل کړې چې "بدل له چا اخلې؟ وایه!!!" ما ورته ووئیل چې "ما خو څوک یاد نه کړل مګر چې تاسې دومره پرې غصه شوئ نو خپل فکر وکړئ چې زه بدل له چا اخلم؟"

بیا به ئې د بل غزل غوښتنه وکړه، بل به مې چې شروع کړو هغه حال به ؤ، څکه چې زما ټوله شاعري د دوي په ضد وه. بحث مباحثه، وهل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او غزل شروع ؤ چې ما ته اندازه ولګېده چې موټر د میرانشاه لهٔ لارې څخه را بېل شو د رزمک لاره ئې خپله کړه ځکه چې موټر چپ لاس ته راتاؤ شو دغه لاره زمونږ کلي ته تللې وه. زهٔ زړهٔ کښې لږ ډېر قرار شوم چې شکر د خپل کلي خوا ته ئې روان کړی یې. خبره د حل خوا ته روانه ده. د لږ سفر وروسته ما ته سرک اندازه راکوله چې زمونږ د کلي اسدخېل ډمډېل فوځي کېمپ ته ورسېدو، سړک ځکه اندازه راکوله چې سحر او مازیګر به زهٔ پهٔ دغه سړک تلم راتلم.

نو پهٔ ډمډېل کېمپ کښې ئې لږ ایسار کړم خو هغوي ورته ووئیل فکر کوم چې دغه منطقه ټوله پېژني لهٔ دغه ځایه ئې یوسئ. بیرته ئې د موټر مخ راوګرځوهٔ، د رزمک خوا ته ئې سفر شروع کړ. زهٔ چې کله د خپل کور تر څنګ دوي پهٔ تړلو لاسونو او تړلو سترګو تېرولم نو د خپل کور پهٔ ستر مونږ کښې مې دغه ټپه لهٔ ځانه سره ووئیله چې

جانانه وینښ یې کهٔ ویدهٔ یې
ستا تر کوځې مې لاس تړلی تېروینه

د خپل کلي پهٔ کوچني بازار چې موټر ګډ شو، نو ما د څلوبې او پیکوړې بوي محسوس کړ، ځکه چې زمونږ پهٔ کلي کښې دغه دوه شیان ډېر خوندور پخېږي. لهٔ خپل کلي چې تېر شو نو د لږ سفر وروسته موټر بیرته چپ لاس ته تاؤ شو، دا زمونږ د تحصیل دوسلي فوځي کېمپ ؤ، دې ته ئې داخل کړم. د داخلېدو سره ئې دروازه راخلاصه کړه. زهٔ ئې پهٔ موټو ونیوم لهٔ موټر ئې را کوز کړم، چې څنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې را کوز کړم زۀ پۀ زمکه ولوېدم، پښو مې کار پرېښې ؤ. دوي د پاسه لغتې را کولې پۀ بوټانو ئې وهلم، ښکنځلې ئې کولې چې خبرې د لوی افغانستان او پښتونستان کوې او دلته پۀ پښو ولاړېدې نۀ شې. بهر حال دغه پېغور سخت درد راکړ، دومره زور مې وکړ چې پۀ مېږې مېږې پښو ودرېدم او دوي تر لاسو ونیولم روان ئې کړم. دلته هم لاندې پۀ زمکه کښې کوټې جوړې وې هغې ته ئې ننویستم. هم هغه رقم سرۀ کالي ئې راکړل خو فقط ئې پرتوګ راکړ، قمیص ئې هغه خپل راته پرېښود. بېخي کوچنۍ کوټه وه فقط زۀ پکښې ځائېدم. مخامخ راته کېمرې لګېدلې وې خو دلته بیا پۀ کوټه کښې فوم، سپینج یعني ښه بستره اواره وه. دستي دې ته ور پرېوتم، د ور پرېوتو سره مې سترګې لاړې. دوي چغې راباندې وهلې لۀ بهر څخه خو ما ځان کوڼ کړ، اخر ئې قُلپ را خلاص کړ دننه راغلل نو نس نس او سر سر ته پۀ وهلو راباندې شروع شول چې "پاڅه!!! تۀ دلته خوبونو ته راغلې يې؟" بهر حال زۀ را کښېناستم پۀ یو څنګ بل څنګ مې وړې وړې سلګۍ او ارام ارام فریادونه اورېدل. دلته مې هم تږوله شپه ویښه تېره کړه خو دلته ئې زۀ ونۀ وهلم. نور اندازه نۀ کېده چې څۀ وخت دی خو د اذان پۀ وخت مې "اسوالاة خیر و من" شعار چې واورېدل نو اندازه راته وشوه چې سحر شو. لږ وخت پس ئې ما ته بیرته خپل قمیص راوړ، بیا ئې لاسو ته تر شا هتکړۍ او سترګې بند پۀ سر بوجۍ راوچوله. پۀ موټر کښې ئې کښېنولم، موټر چې لۀ فوځي کېمپ ووتو زما ورته پام ؤ، د موټر مخ د میرانشاه خوا ته روان شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لږ سفر وروسته ئې بیا زۀ سر مخ مخ ته وهلم او وئیل ئې چې "کیا آپ کاخوان انقلاب کے لئے حاضر ہے؟" یعني "ستا وینه د انقلاب لپاره حاضره ده؟" ما وئیل: "هو!" ځواب ئې راکړ چې نن به ستا وینه په انقلاب کښې شامله شي. د دوي مکمله هڅه دغه وه چې زۀ پوهه نۀ شم چې چرته یم او چرې روان یم؟ بل اخره د ډېرې سختئ وروسته ما ورته ووئیل چې که په دې وجه سزا راکوئ چې زۀ خای ونۀ پېژنم نو ارام شئ ما ته معلومه ده دا وخت زۀ د نریاوالې په موړونو کښې په سړک روان یم، زۀ خای پېژنم. نو اول ئې سختئ را وکړه خر وروسته ئې په وهلو تمبولو کښې نرمي راوسته. د یو ساعت سفر وروسته د میرانشاه فوځي زندان (ډائیز برانچ) ته ورسول شوم. زما چپ خوا ته ناست د ایف سي ځوان محسود ؤ، پټ پټ ئې وئیل چې زړۀ مې ډېر درد کوي خو بې وسه یم. ما ترې پټ د نسوارو خواهش وکړ. د یو وار نسوار ئې راکړل، هغه د یو وار نسوار ما دوه ویشت (22) ورځې مسلسل اچول، راته مینځل به مې چې وچ به شو اچول به مې.

ډائیز برانچ میرانشاه ته چې وسپارل شوم نو د دوسلي د قېد هتکړې او شیان ئې رانه وویستل. د میرانشاه د قېد هتکړې، پټئ او توپئ راوچول شوې. سپاهي غږ وکړ چې E بلاک کښې نمبر 30 کوټې ته ئې واچوئ. زۀ ئې په ډیکو روان کړم، هم هغه پنجرې ته ئې واچولم، پاس مې په سر کېمره وه. د پنجرې په ورۀ کښې په ترلې مخ فوځي راته ولاړ ؤ، د هغۀ سره ټېلیفون هم لګېدلی ؤ. بار بار به ګېنتئ ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتلې. لهٔ باندې بل پهٔ تړلي مخ تن راغی، زهٔ خو حق پک وم، کوټه تو له لهٔ ګند، خاورو، ورستو سالنو او مېږو ډکه وه. پهٔ دېوالونو ئې ځای پهٔ ځای د انسانانو د وینو، د سر وېښتانو او مازغو نښانونه وو.

ما فوځي ته وئیل چې پښه چرته کېږدم؟ ګرمي دومره تېزه وه چې زړهٔ مې بندېدو. دا کمره بېخي کوچنۍ وه، مخامخ هم تو له را بند وه، اسمان نهٔ ښکارېدو. پهٔ دې وخت کښې هغه فوځي د شنهٔ اسماني رنګ کالي راکړل، وئیل ئې "خپل کالي وباسه، دا واغونده! خپلې څپلۍ راکړه د قبض دا چپل پهٔ پښو کړه!" ما هم هغسې وکړل د جېل کالي تول خیرې خیرې وو، سپین پهٔ خولو ککړ وو، بې انتها بد بو ترې تلهٔ. چې کالي مې واغوستل راغبرګه ئې کړه چې: "اٹھ جاؤ باہر چکر لگاؤ!"، چې پاځه بهر وګرځه! ما ورته ووئیل چې لږ ارام به وکړم، اتمه شپه ده چې شپه ورځ وینښ یم تکې خوب مې نهٔ دی کړی. دهٔ ووئیل چې اډېر نشته چې دلته څوک ارام وکړي. پهٔ دغه پنجره کښې پهٔ هر رنګ خبرو، تلاوت، عبادت او تر دې چې پهٔ تېز اسوېلي هم سخت بندېز ؤ. لږ ساعت پس شور شروع شو، های ادې، وخ مورې، اخ خدایه، رټ بې ګناه یم، وای ادې، هېڅ مې نهٔ دي کړي ما پرېږدئ! دغه رنګ رنګ اوازونه او د هلو شرک شروک مې غوږ ته راتلو، لږ وخت پس اواز وشو چې "کھڑے ہو جاؤ منہ دیوار کی طرف کرو" یعني "چې ولاړ شه او مخ دېوال طرف ته کړه". ما پسې څلور کسان راغلل، لاسونه ئې تر شا پهٔ امریکنو هتکړو را وتړل، سترګو ته پټۍ او پهٔ مخ او سر ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غټه بوجۍ را واچوله روان ئې کړم هسپتال ته ئې بوتلم تول چېک اپ مې وشو، وئیل ئې "کومه غټه بیماري خو دې نشته؟" ما وئیل "نه" بس لۀ هسپتاله ئې چې را روان کړم نو فریادونه، اهونه ورو ورو تېزېدل. زۀ ئې هم هغې خوا ته روان کړی وم، چې ور ورسېدم نو پۀ ګونډو ئې کېښنولم، یو خوا بل خوا شړک پړک بې اندازې وهل شروع وو، د چا فریاد به د ماشومانو غوندې ؤ، ځوک ځوانان او ځینې به د سپین ږیرو ژاړاګانې وې، تقریباً یو ساعت به ئې دغه خلک وهلي وي. چې زما شاته کس ودرېدو وئیل ئې چې "یہ مہمان ہے". یعني "دا مېلمه دی". د شا لۀ خوا ئې پۀ لغته ووهلم بوټ ئې پۀ پښو ؤ زۀ ئې پړمخ پۀ زمکه واچولم، لغتې دوې درې را شروع شوې. سر ته، مخ ته، ملا ته، خېټې ته، سم پۀ لغتو راپورې سترې شول. بیا ئې غږ وکړ چې "ڈھڑا لیٹے آؤ!". یعني "لوړ راوړئ!" چې لوړ ئې راوړۀ نو زما ملا ته ئې ونیوۀ زما دې د الله پۀ ذات قسم وي چې څومره زور پکښې ؤ پۀ هغه قوت ئې زما ملا ته را خلاصول. عن تر دې چې راوړل شوي لوړونه ئې تول را پورې مات کړل. بیا ئې پۀ غصه غږ وکړ چې، "یہ تو سوکے ہیں، گیلے ڈھڑے لیے آؤ!" یعني چې "دا لوړونه خو وچ دي، لواندۀ لوړونه راوړئ!" چې لواندۀ لوړونه ئې راوړل نو پۀ ما ئې اواز وکړ چې "سجدے پر ہو جاؤ!". مطلب چې "پۀ سجده شه!". نو زما چې څومره وجود ښکارېدو دوه کسان را پوزې سترې شول، راته دمه شول، د دمې نه پس ئې غږ وکړ چې "چپل اتارو!" معني چې "چپل وباسه!". نو زما د پښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې دوي راوړم، کومو کښې چې مریضان هسپتالو کښې ګرځوي. خو لاسونه او سترګې ئې راتړلي وو. پنجرې ته چې داخل شوم بیا هغه ولاړ فوځي امر وکړ چې "خوب به بېخي نۀ کوې ګنې بیا نو تۀ ښۀ پوهېږې." د یو دوه ساعته ناستي نه پس ئې بیا امر وکړ چې "کھڑے ہو جاؤ چکر لگاؤ" یعني "لاړ شه چکر لګوه" ما ووئیل "پښې مې زخمي دي نۀ شم ودرېدې، د ګرځېدو نۀ یم." وئیل ئې "خېر به شي، تۀ لاړ شه." زۀ د دېوال پۀ اسرې پورته شوم، واړۀ واړۀ قدمونه مې شروع کړل خو پښو مې دومره درد کوۀ لکه پۀ ماتو شیشو چې روان وم، بس شپه او ورځ به پۀ دې ډول تېرېده.

لسمه شپه، لسمه ورځ ده چې زۀ بې خوبه یم. حساب مې مکمل ګډ وډ کېدل، د عبادت غوښتنه به مې وکړه، فکر مې کوۀ چې لږ به ارام شم خو هېڅ اجازه نۀ راکول کېده. زما سره تر څنګ بل تن قېدي ؤ، لۀ غږه ځوان معلومېدۀ. دۀ پسې به هر ساعت پس ټیم راتلو ، لۀ حد زیات وهل ئې ورکول خو دغه ځوان به ډېر مزاحمت کولو ، اخر کښې به ئې دوه درې دا چغې ډېرې پۀ زور وهلې چې، ای زما خدایه! تۀ خو مې وینې، ای زۀ به پېغمبر ته دا شکایت کوم چې ستا امتیانو راسره داسې داسې وکړل. وخ! دا الله او رسول خاطر وکړئ! بې ګناه یم، ما ته مې وره لُور پۀ انتظار ده چې هغه راته یتیمه نۀ کړئ. وخ! دغه نارو به مې ټول وجود لړزولو. بې خوبي به مې ختمه شوه، سم دستي به مې ما ته خپله د درې کالو ماشومه لُور "ملالی" سترګو ته ودرېده. زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملالۍ لورکۍ مې اوس هم څنګ ته ناسته ده، زه لیکل کوم بار بار په نیمکۍ ژبه راته وائي چې "بابا! بس کړه!". نو په هر حال رنګ رنګ پراوونه به راتلل، په دغه پنجره دننه به هېڅ نه را پرېښودل کېدل، او به مې په سوال غوښتې خو په خپل وخت به نه راکول کېدې. یو وخت به فقط راکول کېدې، د شیشې نه به ئې سر لرې کړی ؤ شیشه به ئې د اوبو راکړه. سر ئې ځکه ترې لرې کولو چې هسې نه چې تېر ئې کړي. میتیازو ته به مې زارۍ ورته کولې چې اجازه راکړئ خو په هغې به هم سم زوروول کېدم، په هره خبره به ځان ځان ته تکلیف ؤ. په هر صورت چې بل مازیګر راغی بیا اواز وشو چې "لاړ شئ! مخونه دیوال ته کړئ!" بیا په ما کسان لګیا شول، لاسونه، مخ او سترګې ئې را بند کړل په دیکو ئې روان کړم. وئیل ئې، "آجاؤ بهی تیرا انتظار تها"، چې "راځه کنه ستا انتظار ؤ". بیا مې چې څومره پند کولو اهونه فریادونه به زیاتېدل. یوې کوټې ته ئې داخل کړم، هسې هم اوومه (7مه) میاشت وه ګرمي له حد زیاته وه خو دغه کوټه کښې مکمل د بجلۍ برق سستم ؤ. فکر کوم کوټه د تختو جوړه وه، تور سپین ګول ګول تارونه پکښې پیچلي وو. چې ما ته ئې مکملې سترګې را خلاصې کړې نو یوې خوا ته مې پلاسونه چې نوکان ئې پرې ویستل دغه پراته وو، بل خوا ته غټې جټکې چې غوا پرې حلالوي دا پرتې وې، داسې پائیپونه او لوړ چې په انسانانو کښې منډل شوي وو په وینو ککړ وو دا پراته وو. مخامخ په دېوال داسې کسان ځوړند وو چې له چا سر کټ، د چا لاس او د چا نیمائي خېټه. څنګ ته یوه توره غټه د اوسپنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چوکۍ وه، د دېوال د بجلۍ تارونه ورغلي وو، په دا منځ کښې غټې زنځير د کوټې لۀ چت څخه را ځوړند ؤ، زۀ ئې ور وستم، لاسونو ته ئې شا ته هتکړۍ را واچولې، اولته ئې زما لاسونه را بند کړل بیا ئې دغه زنځير زما لاسونو ته واچولو، ورو ورو ئې زما لاسونه پورته کول عن چې زما د پښو د غټو ګوتو سرونه او د پوزې سر پۀ زمکه پاتې شول. نور مې د وجود ټول زور پۀ غلط اړخ پۀ لاسونو ورغی. ما لۀ مُلایانو اورېدلي چې قبر کښې به دې یوه پوښتې پۀ بله ننوځي خو دلته زما پوښتۍ مخامخ نۀ بلکې د شا لۀ خوا پۀ یوې بلې ننوتې. شاته مې کس ولاړ ؤ، لۀ ما دومره خوله روانه وه فکر مې کوۀ چې څوک اوبۀ رابانديې اچوي. شاته کس به پۀ چیتر کوناټیو او پښو ته وهلم، وئیل ئې چې "ویډیو به جوړوو یو شعر ووایه!". ما ته ښخي نوی غزل ذهن ته راغی ما پۀ نظم کښې وئیلي وو چې:

زۀ عام وجود یم خاورې کېږم به فاني به شمه
خو کۀ پۀ ننګ د وطن مړ شوم قیمتي به شمه

چې دغه غزل مې ښۀ پۀ زور پېل کړ ما وئیل دا درد به کم شي د فریاد او ژړا پۀ ځای مې دغه غزل ښۀ تېز شروع کړ نو دستي ئې ووئیل چې ښه!!! دا خو بدمعاش یې." نور ئې هم زنځير کش کړ او وهل ئې تېز کړل، خو چې ډېر زور مې کړې وي شل دقیقې به پۀ هوش وم، نور زنځير بې‌هوشه کړم. چې بیا پۀ هوش راغلم فقط مې سترګو او دماغو کار کولو نور مې وجود ټول پردی راګڼدو، خو پۀ زنځير

کښې هغسې ځوړند وم. مخامخ راته کس ودرېدو، په لاس کښې ئې د انسان لاس ؤ چې تازه د انسان څخه کټ شوی ؤ، د وینو سرې دارې ترې روانې وې، ما ته په اردو کښې وائي "بہن چھوٹ! یہ وہی تیرا ہاتھ ہے جو میرانشاہ کینٹ کی طرف اشارے کر رہا تھا کہ یہ جو دہشتگردی ہے اس کے پیچھے وردی ہے" وئیل ئې چې "خور کوسه! دا هغه ستا لاس دی چې زمونږ د میرانشاه کېنټ خوا ته دې راغځولو او نارې دې وهلې چې، یہ جو دہشتگردی ہے اس کے پیچھے وردی ہے". ما وویل چې دا خو ئې لاسونه رانه کټ کړي دي، ځکه د وجود په سر او پښو نه پوهېږم. خو بیا لږ وخت پس بیرته بې هوشه شوم. بیا به چې په هوش راغلم بیا به هغسې زنځیر کښې تړلی وم. تقریباً شپږ ځله به بې هوشه وم بیا ئې له زنځیر څخه را کوز کړم. وئیل ئې په اردو چې په چوکۍ ئې کښېنوئ اوبه ورکړئ! تږی به وي. وخ! د اوبو غږ او زما مرۍ الک پرې پرې او له حد زیاته ګرمي او سختي. خېر په کرسۍ ئې کښېنولم، غټ چای جوش ئې راوړو، له قهوه / شنو چایو ډک ؤ، په چوکۍ ئې مکمل داسې وتړلم لکه مور چې ماشوم په سیزنۍ تړي. نو دا شنه یخه چای ئې خُلې ته راته ونیوه. زه سخت تږی وم، نیم چای جوش به مې ځښلی وي. ما وئیل اوبه نشته؟ دوي وئیل دا ستاسو د افغانانو ډېر خوښ دي دغه چای، دا وڅښه!. په خېرو اترو کښې چوکۍ هم ورو ورو ګرمېدل شروع کړل او ما ته وړې متیازې له کنټروله بهر راغلې، ورته مې وویل چې ډېرې سختې وړې متیازې راغلي دي اجازه راکړئ! دوي دستي یو کوچنی کلیپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړو، زما د وړو متیازو د ځای سر ته ئې دغه کلېپ ور واچولو. ما فکر کوه چې زما دغه ځای ئې را غوخ کړ، دومره سخت ئې را بند کړ، بس په دغه چوکۍ ناست وم یو خوا د متیازو عذاب، بل خوا مې وجود ټوک ټوک او بل خوا دا چوکۍ هم دومره ګرمه شوه چې جامو مې د سوځېدو بوي شروع کړ. له پورې خوا راغلې د برق تارونه به ئې له یو بل سره ولګول، داسې پړک او ډز به ئې کولو لکه په راکټ لانچر چې ډز وکړې. دغه چوکۍ ته به ئې شاټونه ورکول، په کومه چوکۍ چې زه ناست وم لاس مې شاته په چوکۍ بند ؤ. پلاس ئې راوړ، زما نوک به ئې دباؤ کړ عن چې نوک به مې په منځ مات شو، نیم به ئې یو خوا او نیم به ئې بلې خوا ته کش کړ. درې نوکان د یو لاس او څلور ئې له بل لاس څخه راځخه وویستل. درې شپې ورځې به زه په هم دغه کوټه کښې ساتل شوی وم او متیازې ئې دغسې را بندولې. له دې سزا پس ئې ووئیل چې "جج ته دې پېشي ده."

جج ته چې ئې ور وستم بې خوبه، وجود زخمي، په خولو کښې لوند خو د جج کوټه یخه وه، ای سي (AC) پکښې لګېدلی ؤ نو چې زما وجود نابېره یخ شو نو له خلې مې بې اختیاره چغې وتې، بل رقم دردونه مې وجود شروع کړل. جج پښتون ؤ، وئیل ئې "دلته راولې راوړل شوی یې، ترهګر یې؟ دا خو د ترهګرو جېل دی." ما وئیل "نه! زه خو سیاسي ورکر یم د "پشتون ژغورنې غورځنګ" لپاره شعر و شاعري کوم. په شاعرۍ کښې خلک اتفاق، یووالي او د خپل حق غوښتنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره رابولم.“ مخامخ خړه غټه پرده لګېدلې وه، ریموټ ئې ورته ونیوهٔ سکرین ؤ، دستي زما غزل راغی چې:

”ګنې نو دا د پنجابي پاکستان مرده باد!“

وئیل ئې ”دا اتفاق ده؟“ ما وئیل ”دلیل“. دستي به ئې په ډنډه ګزار راکړ چې ”چپ د دلیل زویه.“ جج ماسک تړلی ؤ مخ ئې پټ ؤ، بل پوسټ ئې سکرین کښې ولګوهٔ. په پېښور کښې د اورکزیو ځوانانو د پوهنتون او لیسې د زده کوونکو پروګرام دی، د پاکستان ترانه شروع ده ټول خلک ئې په احترام ولاړ دي، زهٔ ناست یم، جج وئیل ”دا څوک ناست دی؟“ ما وئیل ”زهٔ یم!“ دستي ئې بله ویډیو راواړوله، د افغانستان د کرکټ لوبه ده، ملي سرود شروع دی په ټي وي، زهٔ د ملي سرود په احترام د ټي وي مخ ته ولاړ یم بېرغ مې په وږو پروت دی ملي. وئیل ئې ”دا څوک دی؟“ ما وئیل ”دا زهٔ یم!“ جج وئیل چې ”نبه!!! اوس وایه غداري توره وي کهٔ سپینه؟“ جج وئیل زهٔ به ومنم چې فوځ، ائي ایس ائي، ایم ای او ټولې اداري غلطې دي، ستا سره د پاکستان ترانې کوم بد کړي دي چې نهٔ ورته ودرېږې او د افغانستان ترانې ته ودرېږې. باوجود د دې چې تهٔ پاکستاني اسناد پاسپورټ او شناختي کارډ لرې او اوسېږې هم پاکستان کښې. ما وئیل ”کهٔ دلیل اورې نو ځواب وایم، کهٔ وهې مې نو شروع شه هسې بهانې مهٔ راته غ ړه.“ وئیل ئې ”اورم وایه!“، ما وئیل ”زهٔ خو پاکستان کښې نهٔ اوسم ...ستان په ما کښې اوسي، زما خو زړګونه کاله وشول چې دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاوره مې ده. نيکهٔ او جائېداد مې معلوم دي، ميراث مې معلوم دی، هر څهٔ مې معلوم دي. د پاکستان څلور اويا کاله کېږي چې دلته اوسي. پهٔ څهٔ نهٔ څهٔ شکل پخوانيو مشرانو د غلې او دهوکې پهٔ رنګ درسره منلی ؤ، خو د تهتر ائين کوم چې ستا جناح او نورو جوړ دی د هغې مطابق تا پښتنو ته څهٔ ورکړي دي بغېر لهٔ جنګ، بې عزتيو، لادرکيو، د ترهګرۍ پهٔ نوم لهٔ بدنامۍ بغېر؟ بهر حال ډېر پهٔ تفصيل لاړم ورته خو اخر مې هم ورته ووئيل چې زهٔ څنګه او پهٔ کوم مخ ترانې ته پهٔ احترام ودرېږم؟ زهٔ احتجاجاً ناست يم." وئيل ئې "پهٔ شعرونو کښې پهٔ قائداعظم جناح پورې مسخرې ولې کوې؟" ما وئيل "اېپې فقير حاجي ميرزالي خان ته ډاکو ولې وايئ؟" خو ټوله توجه ئې پهٔ دې خبره وه چې ځان افغان ولې بولې؟ افغانيت ته کار ولې کوې؟ او موږ ته ترهګر ولې وائې؟ پهٔ بحث کښې ټوله خبره ما ګټله خو د دهٔ به هر سوال د وهلو پهٔ بهانه ؤ. ښهٔ ئې زړهٔ راباندې سوړ کړ نو اخر کښې ئې ووئيل چې "يا درې دېرش (33) کاله بند او يا به دې عدام / پهانسې کړو تهٔ د ملک غدار ډکلئير شوې يې." ما وئيل "چې څنګه ستاسو خوښه وي."

پاکستانی شناختي کارډ ئې رانه واخستو، پاسپورټ خو مې مخکښې نه بلاک ؤ. بيا ئې هغه خپلې وړې پنجرې ته پهٔ ترړلو سترګو، ترړلو لاسونو روان کړم. چې ورسېدم کوټې ته ئې ورخلاص کړم نو بار بار به دوه درې کسان راتلل پښتانهٔ به وو، وئيل به ئې چې فقط

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویډیوئي پیغام جوړ کړه. مونږ په قران وعده درسره کوو چې نشر کوو ئې نه خو فقط ئې مونږ غټ جج ته ښایو چې دغه کس د ملک او د فوځ مخالف نه دی. نور هېڅ ستونزه نشته، تا ته دا ټول وهل او سزاګاني په دې خاطر درکول کېږي چې ته ویډیو نه جوړوې. زما به یو ځواب ؤ، مرګ قبلوم خو دا ویډیو نه جوړوم ځکه چې زه چې مړ وځم له دغه ځایه پېغور نشته، خو که سر ټیټ کړم تاسو مې که په هوائي جهاز کښې کور ته یوسئ معني نه لري. چې کله ما وچ کلک انکار وکړ نو سزا نوره هم سخته شوه، هغه د اوږدې ږیرې کس راغی چې "نهه ویشتم (29) نمبر کس پهانسي کېږي بیا ستا وار دی چمتو شه ذکر فکر کوه." رب ګواه دی زه دې خبرې ته له زړه خوشحال شوم، ما وئیل "شکر خدایه! چې راکړی وجود او وینه مې د خپل مظلوم ملت او محکوم وطن په دفاع کښې قرباني کېږي." یو خوا بل خوا به د سزا او جزا غږونه اوربدل کېدل، په دغه شپه ئې تقریباً څلور کسان له پنجرو وویستل او هم هلته ئې چرماري کړل، په ټوپکو وې وژل. چې شپه شوه زه ئې هم بیرته بند رابند کړم. بهر ئې وویستم. چې د سحر اذانونه شروع شول د پهانسۍ د زنځیر او پټو شرنګاري او اوازونه شروع شول، زه ئې ټیټ سر کښېنولی وم بار بار ئې په شا ټپولم چې "کلیمې وایه!". دلته ما ته خپل ماشومان او د ناروغه زړه مور زړه ته راغله خو له ځان سره مې ووئیل چې "ربه! په تا ئې سپارم ځکه چې زما په وطن کښې د لکهونو په شمېر داسې مېندې خویندې اوسي چې د چا ورونه، د چا زامن، د چا خاوندان ژوندي ورک دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چا په رنګ رنګ نومونو او مرګونو مړه شوي دي. زه د هغه خوېندو، مېندو، کونډو، بورو او یتیمانو د ښه ژوند او هغوي ته د انصاف ورکولو لپاره راوتلی وم، که هغه رانه پوره نه شوه، د هغې لارې شهید دې شم چې خپل ضمیر، خدای، رسول او قام ته د قیامت په ورځ سپین مخی یم.

چغې اورم، د اعدامیدو اوازونه اورم چې کس راباندې راخې لته راکوي شا ته چې "اب آپ کی باری ہے غدار وطن!" چې یعني "اوس ستا وار دی د ملک غداره!" ما وئیل "خدایه! زر ئې کړه!" خو په دغه کش مکش کښې لمر راوختلو څکه چې شا مې ګرمه شوه ما ته اندازه وشوه چې لمر را وختلو. په دې وخت کښې دوو کسانو په متهونو ونیوم، په ښکنځلو ئې روان کړم، وئیل ئې چې وخت پوره شو، ستا ورځې لکه چې لا پاتې دي. خدای ګواه دی زه سخت خفه شوم چې بیا به هغه پنجره او هغه بې ارامي وي. بیرته ئې هم هغه پنجرې ته واپس کړم خو متهونه مې داسې سوځېدل چې فکر کوم دوي په تلو تلو کښې انجکشن راته لګولی ؤ.

دا به چې شلمه شپه وي که اتلسمه خو چې پنجرې ته لاړم مخامخ د پنجرې په دېوالګې مې مورکۍ ناسته وه، په لاسونو، مخ او پښو کښې ئې کوچنې کوچنې سوراخونه جوړ وو، زه مې په مور ور ړنګ شوم چې "های مورې! دا څه دي؟" وئیل ئې چې "رنځوره یم!" ما وئیل تداوی (علاج) دې ولې نه دی کړی؟"، وئیل ئې "پیسې مو نور نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرلې. "ما مې هغه دوه ورونه ورته په نوم کړل چې "هغه بیا څه کوي؟"
وئیل ئې چې هغه هم بندیان دي ستا سره په دا بل بلاک کښې دي.
چې د موره مې مخ را واړوه د پنجرې په دروازه پورې د اکسیجن غټه
شیشه وه د پاسه. لاندې زما هغه وړه لور پرې لاندې وه. د مرګ او
ژوند سره په جنګ وه. ما ته فوځي وئیل چې "چکر لګوه. پورته شه
ګنې مور درته وژنم." زه پورته شوم خو چې قدم مې اخستو هغه به مې
په وړه لور د پاسه په شیشه راتلو، خو د مور له وجې مجبور وم چې
په شیشه کښې بند په لور د پاسه پښه کېدم او چکر ولګوم. ما پښه
ورو ورو ور پرېښودله. ګورم چې لور مې فریاد کوي او که نه. خو
لور مې فریاد ونه کړ، دوه چکر مې ولګول ، په درېم چکر په ځان نه
یم پوه شوی. اندازه نشته چې څومره وخت پس به په هوش راغلې وم
چې ګورم هم هغه فوځي، سي ایم ایچ هسپتال او هغه ډاکټر ؤ. ډاکټر
بیرته هم هغه خبره کوله چې "وه ظالمه! زما خبره ومنه ویډیو سازه
کړه، ډېر غلط ځای ته راغلې یې، دا د ترهګرو زندان دی ته سیاسي
ورکر یې، چې په هره طریقه وي له دغه ځایه ځان وباسه." ما به په سر
اشاره ورته کوله چې خبر به شي. بهر حال بیا ئې په روانه چوکۍ په
تړلو سترګو او لاسونو کښېنولم، بیا ئې خپلې پنجرې ته منتقل کړم.
چې شپه شوه ناوخته کسان راغلل، دوه کسان وو په پنجره کښې دننه
ئې لاسونه سترګې را وتړل، وئیل ئې چې "نن پاکستان له افغانستانه
د کرکټ لوبه ګټلې ده په هغه خوشحالۍ کښې لږه سزا درکوو." دېوال
ته ئې ودرولم نو په ډنډو او چیترو شروع شول، تقریباً یو ساعت به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې مسلسل وهلی وم. لاړل، خو دا خل په یو چیتر بیرته د میخونو سرونه وتلي وو، زما کوناتي او پښې تول وینې وینې پرخېدلي وو. ملا کښې مې د لوړو پوستکي ځای په ښخ وو، چې لاس مې ورووړ پوستکي مې په لاس د ملا له داغونو را ایستل. اول معلومات نه وو راته، چې کوناټو ته مې لاس کړو لاس مې تول په وینو تک سور شو. ما وار خطا نه کړ، دستي مې په هغه تودو وینو د دېوال په هغه څنډه "PTM" ولیکل. کوم د چیتر ګوزار به چې په ما خطا ؤ په دېوال به لګېدلی ؤ، تک تور تور به ئې دېوال لړزولی ؤ. خو پاس کېمرې ورکړم او مخامخ ولاړ فوځي بار بار وئیل چې لیکل منع دي، ما ووئیل "قسم په رب چې لیکم ئې." خو هغه لوبه لګیا وه، یو خوا بل خوا فریادونه، په زخمي پښو ګرځېدل، د پهانسی انتظار، هم داسې وینښې او په سزا به شپې ورځې تېرېدې.

چې یوه شپه بیا قراره نیمه شپه شوه، زما سترګې او لاسونه ئې را وتړل، هغه د تېزو فریادونو ځای ته ئې بوتلم اول ئې په هغه پخوانی زنځیر کښې را څوړند کړم، کرنټ ئې سر ته راکړ د ستیل توپی ئې را په سر کړه بیا ئې په زمکه واچولم په چیترو او ډنډو ئې ښه ډېر ووهلم. له هغې پس ئې غټ جج ته پېش کړم، دغه غټ جج هم پښتون ؤ. دا فوځي کورټ ؤ، زما سره چې کوم د وکیل په ځای فوځي ؤ هغه هم پښتون ؤ غټه ږیره ئې وه. جج ته چې څنګه پېش شوم په افغانانو او پښتنو مشرانو پسې ئې ښکنځلې شروع کړې. ما ته ئې ووئیل چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور سوالونه ځوابونه پرېږده هغه واضحه ده چې ته غدار يې او د نورو هېوادونو څخه دې پېسې خوړلي دي خو دا راته ووايه چې ويډيو ولې نه جوړوې؟ فلاني جوړه کړه، فلاني جوړه کړه خو مونږ ئې شپږ کوو نه په قران لاس درته ږدو، خو فقط ئې مونږ G1 ته وړاندې کوو چې ته نور له سختيو بچ شې. بهر حال لهجه ئې ورو ورو نرمېده او وې وئيل چې ګوره! زمونږ سره داسې مېډيسن شته چې درئې کړو ستا خپل اختيار به په ځان ختم شي، چې څه مونږ غواړو هغه به کوې او هغه به وايې. ما ورته ووئيل چې ضمير مې نه مني، دا مېډيسن راکړه چې زه په ځان نه پوهېږم چې څه کوئ هغه وکړئ. دستي سخت شو او په وکيل ئې غږ وکړ چې پلاس راوړه، پلاس ئې راوړو زما غټ نوک ئې په پلاس کش کولو، له حد زيات زور ئې ورکولو چې دا هم وباسم جوړوې او که نه؟ ما ووئيل جج صېب! له دغه پړاو څخه يو ځل تېر يم، بل رقم سزا ګوره. بهر حال چې د ده سره کوم لوړ پروت و، زه ئې په ستول کښېنولم هغه ئې راپورې مات کړ بيرته ئې د واپس پنجره ته کېدو امر وکړ. په پنجره کښې به مسلسل چکر لګول وو او درې وخته به سزا وه. داسې وخت تېريدو چې بيرته نيمه شپه شوه، بيا کسان راغلل زه ئې تړلی په ډيکو راوويستم، چې راځه نن دې د پهانسۍ وار را رسېدلی دی. بيا مې دا ټوله شپه په ټيټ سر په وهلو ټکولو تېره کړه. چې سحر شو دوه سپي ئې راخوشي کړل، وئيل ئې چې په سپيو ئې وداړئ! پهانسي اسان مرګ دی دا نه ورکوو ځکه چې ده د نوي نسل ټول ذهنيت ورخراب کړی دی، د پاکستان او فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حواله ئې غلطه شاعري او پروپېګنډه کړې ده". سپو به مې په سر، مغزي، لاسونو او د وجود په ټولو برخو غاښونه ټينګول او پوره ئې نه خوړم، صرف ئې د فوټبال غوندې اړولم را اړولم يو خوا بل خوا.

چې دا وار تېر شو ورځ ښخه شوه، لمر سوځول زيات کړل پورته ئې کړم په مټونو ئې ونيوم روان ئې کړم. له لږ ځنډ وروسته مې قدمونه جګ او ټيټ کېدل لکه په ټو کښې چې روان وم. پټۍ ئې را.څخه خلاصې کړې وئيل ئې سترګې بند ساته. مشين ئې راشروع کړ، زما وېښتان ئې د سر، بريت او ږيرې را وخرول، نوکان چې دوه درې پاتې وو هغه ئې را جوړ کړل خو غوښه ئې ورسره پرې نيوله د ګوتو. له هغې پس ئې ووئيل چې اوس سترګې خلاصې کړه، ما چې سترګې خلاصې کړې په مقبره / هديره کښې ولاړ وم، يو خوا بل خوا مې قبرونه وو. مخامخ ئې پينځه شپږ کسان ودرولي وو، څلور کسان د ټوپکو تماچو سره ورته ودرېدل هغه ئې ووژل. له هغې پس نوی قبر کيندل شوی جوړ شوی ؤ ما ته ئې امر وکړ چې "شاباش قبر ته کوز شه!"، زه ورکوز شوم، وئيل ئې چې "دا اخري وارننګ دی، ووايه! ويډيو کوې او که نه؟" ما وئيل "ډز کوئ!" د قبر په غاړه ولاړ کسان، په تړلي مخ او لباس ئې په وينو ککړ ؤ، ځينو ګيمتي بيلچې نيولې وې، د دوو کسانو سره ټوپک تماچې وې. يو مې پښو ته ودرېد يو سر ته، بولټونه ئې کش کړل په ما ئې ټوپک ونيول. ما وئيل اوس ئې ځای دی، ما مکمله په ښکنځلو او په فوځ مرده اباد شروع وکړه. فکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې کوۀ چې غصه به ورشي دستي به ماشو ته ګوتې کړي او وبه مې وژني، خو د ډېر درز غوبل نه وروستو کسان ما ته را کوز شول او دېوال دېوال ته ئې ووهلم، عن چې بې هوشه شوم. لۀ هغې وروسته زۀ څو ورځې د ځان پۀ حال نۀ وم، اوس چې فکر کوم، کله به د کلي پۀ مرکه کښې وم، کله به یو ملګری راسره ؤ کله بل خو چې چا ته به زۀ ورغږېدم هېچا به ما ته ځواب نۀ راکولو. ما فکر وکړ چې زۀ مړ یم، دا زما روح د خلکو سره خبرې کوي ځکه څوک ځواب نۀ ورکوي. د دوه دېرش (32) ورځو پورې چې زۀ حساب کوم ما مزاحمت وکړ.. خپل ننګ، پښتو او افغانیت ملګرتیا څۀ نۀ څۀ راسره کوله، خو لۀ هغې وروسته زۀ هېڅ پۀ ځان نۀ پوهېدم. چې کله د څوارلسم (14) اګست ورځ راغله، توپې شروع شوې، هوائي فائرنګونه پېل شول. ورو ورو مې پۀ خبره سر خلاصېدو، د ځان پۀ حال راتلم چې یو څنور او زیرور کس راته ودرېدو، زما سترګې پوزې هر څۀ اوبۀ وو. دغه کس د تورې چای پیاله راته نیولې وه، وئیل ئې چې "د سوات یم، سخت درسره زورېږم خو مکمل بې وسه یم، تۀ زړۀ مۀ خوره پۀ هر صورت به ستا ویډیو میډیا ته نۀ ځي، دوي دې جوړوي". ما زړۀ کښې ووئیل چې "اخ! د هغه جج د مېډیسنو قصه لکه چې رښتیا وه". ځکه زۀ دا څو ورځې مسلسل د ځان پۀ اختیار کښې نۀ وم. پۀ هر حال زما پښتنو ورونو! زۀ ډېر کوشش کوم چې ټول رښتوني حال درته ولیکم، خو بیا هم کۀ لۀ ما کمی بېشی راتلې بخښنه کوئ، ځکه چې هغه ساعت عجیبه ؤ سېکنډ پۀ منټ به حالات بدلېدل، خو زۀ بیا کوشش

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم چې په ډېرو لنډو ټکو کښې خپل قام ته د پښتنو سره د پاکستاني فوځ په زندانو کښې روان ظلم ولیکم.

په فوځي قېد کښې د شپږ نیمو میاشتو قیامت څخه پس د ورځې چغې شوې چې "ودرېږئ! مخونه دېوال طرف ته کړئ" زهٔ چې ودرېدم د شا لهٔ خوا غږ شو چې "کپړې درواخله" ما چې کپړې ولیدې خپلې جامې مې وې، اوتو شوې هم وې. ما فکر وکړ چې هم دلته لهٔ میرانشاه څخه دې هم دا اوس خوشې کوي خو چې لاسو ته ئې امریکنۍ هتکړۍ راوچولې او مکملې ئې ټینګې کړې. زما د لاسو وینه ئې ودروله، ګوتو ته نهٔ تله، سترګې او مخ ئې بېخي سخت را بند کړل روان ئې کړم. دوه ساعته ئې په پښو ودرولم، بیا ئې ټېنک/ ټانک (Tank) ته ور وخېژولم، ډېر په خوارۍ ور پورته شوم ځکه چې موټر نهٔ ؤ د امریکا لهٔ خوا ورکړل شوی هغه غټ ټانک ؤ. ما غصه ور وکړه چې هیلي کاپټر (Helicopter) ته مې خېژوئ چې موټر ئې کښېنولم. ډېر په خوارۍ په ګوره ملا ئې کښېنولم. زړهٔ کښې مې ووئیل چې زما هغه دوه ملګري به چرته وي؟ تر هغو مې د یو ملګري توخې وپېژند ما وئیل شکر دا خو دلته دی. چې ګاډي حرکت وکړ نو اندازه نهٔ کېده چې کوم خوا ځي؟ زما لاسونه سخت په عذاب وو. کله کله به مې غاړې ته په ما د پاسه ولاړ فوځي د کمربند پټۍ مغزي ته راتله، ما فکر کوهٔ چې پهانسۍ ته تیارۍ روانې دي خو تقریباً د 3 - 4 ساعته سفر وروسته موټر په یو ځای ودرېدو، خاموشه خاموشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه چې زه ئې د ټانک (Tank) څخه ورکوز کړم نو په ما اواز وشو چې "کیله منه! فلانی یم". دا کس زمونږ د وزیرستان د سِول حکومت تحصیلدار ؤ، هغه رانه تصویران وویستل نو رنې خپل سِول موټر ته پورته کړم خو لاسونه او سترګې مې هغسې بند وو. لږ وخت پس ئې زما دواړه ملګري صدر زکیم وزیر او عیدرحمان وزیر هم دغه موټر ته را پورته کړل. موټر چې حرکت وکړ زمونږ سره موټر کښې یو د میرانشاه د جېل فوځي هم ناست ؤ، تر هغې زمونږ د وزیرستان د پولیسي حکومت مشر غږ پرې وکړ چې "هتکړۍ ترې ایسته کړه او سترګې ور خلاصې کړه". هغه فوځي هم داسې وکړل هتکړۍ او ټوپۍ ئې ټولې کړې له موټره کوز شو. دا ځای د بنو ستر فوځي کېنټ ؤ. مونږ چې څنګه سترګې خلاصې کړې نو دې خپلو دریو ملګرو د یو بل څخه مچې واخستې، سره غاړې وتلو، سترګې د ټولو له اوښکو ډکې وې. ما دوي برند برند کتل چې سلامت دي مات ګوډ یا لېوني خو نه دي، دوي زه کتلم. موټر چې له کېنټ څخه ووتو بهر لس اته ګاډي پولیس ولاړ وو هغه راسره روان شو. د بنو د سنټر جېل خوا ته ئې روان کړو، د لږ سفر وروسته بنو سنټر جېل ته ورسېدو. پولیسو وئیل چې فوځ مونږ ته په 3 MPO کېس کښې حواله کړي، مونږ مو زړ خوشي کوو. هلته چې له موټر څخه کوز شو نو اول سترګې مې په خپل زنداني ملګري حنیف پشتین ښخې شوې، دا هغه کس دی چې د څلور کالو او دریو میاشتو پس له هم دغه سنټر جېل څخه خوشی شوی دی خو مونږ خبر نه یو. هله خدایه! دا بل رنګ خوشحالي وه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو خوا مونږ عدالتي نظام ته ور وسپارلي شو او بل خوا مو حنیف پښتین ولیدو چې له زندانه راخوشې شوی دی. بهر حال له یو بل و جارېدو، خو پولیس بار بار سختي کوله چې "زندان ته داخلېږئ" داخل شو خو مونږ ئې دلته بیا هم په ټول جېل کښې سخت او کسوري چکیانو یعني کوچنیو پنجرو ته واچولو. ملاقات راباندې بند ؤ، ټېلیفون (Telephone) منع ؤ، د پنجرې څخه را ویستل منع وو خو دومره وه چې خبرې کېدې شوې، ګپ شپ هم لګېدې شو او ما به کله کله زمزمې هم ټېټې په خلاص غږ کولې او هغه هم د حکومت خلاف.

شپږ اووه شپې مو په بېلابېلو پنجرو کښې وکړې، له هغې وروسته ئې درې واړه ملګري زه، زکیم او عیدرحمان یوې پنجرې ته واچولو. بېخي سره خوشحال وو یو بل ته، داسې نه محسوسېده چې مونږ په جېل کښې یو، مسلسل دوه درې شپې مو په ویښه په مجلس سره تېرې کړې. پنجره بېخي وړه وه، چې یو ملګری به خوځېدو په بل به لګېدو. حمام لېټرین په دغه چکۍ کښې دننه ؤ خو دېوالونه یا پرده ئې نه وه، لکه په طبعیت چې د انسان د عزت نفس سره لوبې کوي. خو مونږ درې واړه یو بل ته له ورونو نږدې وو، په هر حال مو ګزاره سره کوله، درې واړه د فوځي زندان له سختیو را تېر وو نو دا دلته سختي راته سختي نه معلومېده. خو چې شپه به شوه زما به ساه بندېده، دواړه ملګري به راسره په عذاب وو. دوي دواړو به د جېل پنجره ګړبوله، احتجاج به ئې کوه چې "زمونږ ملګری مري هسپتال ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې یوسئ!" خو هېڅ‌چا به زمونو غږ نهٔ اورېدو. ورته ومې وئیل چې دومره مې لهٔ پنجرې بهر کړه چې فقط دوه درې تېز قدمونه واخلم، خو وئیل به ئې "چې مړ هم شې لهٔ پنجرې د بهر راویستو اجازه نشته او نهٔ داسې ښهٔ ډاکټر شته چې ستا علاج وکړي". بهر حال یوه میاشت چې هر رنګ وه پوره شوه. د ورځې پولیس راغلل چې هله تیاري کوئ ستاسو د جېل وخت پوره شو، رهائي مو ده. مونږ زر زر خانونه تیار کړل چې کله بهر لهٔ هر پړاؤ څخه تېر شو خو چې د جېل پهٔ لویه دروازه ور بهر شو نو پولیس ولاړ وُ، بیرته ئې زمونږ لاسونو ته هتکړۍ را واچولې، څلور پینځه مقدمې ئې راباندې جوړې کړې وې، وئیل ئې دې کښې مو د نیولو امر شوی دی. بس موټرانو ته ئې ورپورته کړو، ستې تهانې ته ئې یوړو، شپه مو پنجره کښې تېره کړه، د ورځې پهٔ مخ ئې عدالت ته پېش کېدو ته روان کړو، چې عدالت ته ورسېدو نو د PTM دومره ملګري راغلي وو چې شمار ئې نهٔ کېدو ټول عدالت ډک وُ. جج امر وکړ چې د دغه بندیانو کېس زر زر وکړئ هسې نهٔ چې کوم ګډوډي را منځ ته شي. د ترهګرۍ عدالت ته ئې وړاندې کړو، جج ډېر مشر سړی وُ، زمونږ لهٔ خوا دولس وکیلان ورمخامخ شول، جج دستې زما غزل شروع کړ:

"ستا پهٔ بېلتون دومره غمژن یمه چې حد نهٔ لري"

پهٔ هر صورت شپږ پینځهٔ ورځې ئې نور هم زندان ته د لېږلو امر صادر کړ. بهر چې ئې را وویستو نو ملګري رانه چاپېر وو، اخر زما سترګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ خپل ورارهٔ ښخې شوې، دا ورارهٔ مې هم د دې مبارزې کلک ملګری ؤ چې رانیزدی شو سترګې ئې ډنډ وې خو ما ته ئې خندل. لهٔ روغبړ وروسته مې د مور تپوس ترې وکړ چې "مور مې ژوندۍ ده؟" وئیل ئې "هو!" د ټول کور کلي وطن حال ئې راکړ او زېرې ئې راباندې وکړ چې خدای پاک لورکۍ هم درکړې ده. نو زیات خوشحال شوم او ورته مې ووئیل چې لور به مې "زرغونه انا" نومېږي. دهٔ ووئیل چې "سمه ده! زهٔ ځم چې سیا مورکۍ راولم چې درسره ووینې، ځکه چې هغې ته سل رنګه خبرې شوې دي چې زړهٔ ئې ډاډه شي". زهٔ لهٔ دې پس چې ستې تهانې ته راوړل شوم نو ټوله شپه مې د مور د راتګ پهٔ خوشحالۍ کښې تېره کړه. چې سحر شو نو پنجرې ته کس راغی چې ځان برابر کړه راځه د باندې کوټې کښې به لهٔ مور سره ووینې. مور مې چې راغله زما کوچنۍ لورکۍ چې ما ته لهٔ ګردې نړۍ ګرانه ده هغه هم پهٔ وړو وړو قدمونو را روانه وه، چې زهٔ مورکۍ مې لهٔ یو بل سره ملاو شو نو د هغه وخت د لیکلو توان نهٔ لرم...

بس درې شپې مو دلته ستې تهانې کښې وکړې. وار پهٔ وار به ملګري ملاقاتونو ته راتلل، دوایاني او علاجونه ئې نور هم راباندې تېز کړل، دلته درې ورځې ډېرې پهٔ خوند تېرې شوې. لهٔ هغې وروسته ئې بیا سنټرل جېل ته ولېږلو خو دا ځل بهر پهٔ عام جېل کښې لهٔ نورو خلکو سره پهٔ 8-1 بارک کښې قېد شو، بس دلته بیا ښځې دا نهٔ محسوسېده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دا جېل دی. پینځلس شل ورځې پس مې دا دوه ملګري هم خوشي کړل شول، زهٔ پاتې شوم زما کېسونه لږ زیات وو.

خو د لږو شپو پس ئې زهٔ بیا هم هغه پنجرې ته منتقل کړم کومو کښې چې اول بند وم. بېخي زیاتی ئې راسره پېل کړې ؤ، تول عمل غېر قانوني روان ؤ راسره خو چې دوه اوونی تېرېدې نو ماښام کس راغی چې "هله راوځه! د خوشي کېدو امر دې وشو" ما ووئیل خدایه! دا ماښام، فکر مې وکړو چې د پنجاب زندان ته به دې لېږي خو د جېل نهٔ تولو پړاوونو چې را تېر شوم بهر نور پولیس نهٔ وو، دوه درې ملګري راغلي وو. ماښام ؤ موټر ئې تیار ودرولی ؤ، پهٔ ډېرې تادی ئې موټر کښې کښېنولم او موټر ئې پهٔ تېزۍ روان کړ. دا وخت بېخي سخت ؤ، د غلامۍ احساس راته دومره راتېز شو چې ما پهٔ دې دومره نهه میاشتې بند کښې نهٔ وو ژړلي مګر دلته مې د قام پهٔ بې وسۍ او غلامۍ لهٔ سترګو بې اختیاره اوښکې راغلې. خېر ملګري بېخي خوشحال وو، کور کلی راته پهٔ انتظار ؤ چې راځي. مګر ما چې تپوس وکړ پهٔ کوټه کښې د شهید ارمان لوني تلین غونډه را جوړه وه. فیصله مو وکړه چې اول به د کور د تلو پهٔ ځای د ارمان تلین ته ځو بیا کورونو ته. هم هغسې مو وکړل د کوټه پهٔ مخ مو سفر پېل کړ، نور مخکښې حالات پښتنو د میډیا لهٔ لارې کتلي دي لیکلو ته اړتیا نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ؤ زما خپل داستان چې شخصي په ما تېر ؤ خو زما سره يو خوا بل خوا په پنجرو کښې د وزيرستانی مېندو نور هم لسګونه زامن د پنجابيانو په بند محکوم وو. د هغو نورو ټولو د ترهګرۍ کېسونه وو، په چا به الزام ؤ چې تا طالب ته لاس ورکړی، چا ته به ئې وئيل چې تۀ د طالب سره په موبائل غږېدلی يې، څوک طالب ته د ډوډۍ د ورکولو په جرم، څوک طالب ته د شپې ورکولو په جرم راوړل شوي وو. ما لسګونه داسې کېسونه او داسې وزيرستاني ځوانان وليدل چې په زور ترې يا ترهګر جوړېدل او يا د حکومتي ادارو سورس، جاسوسان. خو دا يوه قصه به ئې زۀ د بېلګې په توګه دلته وليکم.

زما سره يو د کم عمر وزيرستانی ماشوم قېد ؤ. د هغۀ خوټې ورماتې شوې وې، چغې به ئې وهلې چې سخت درد بېږم، هغۀ ئې اتۀ څلوېښت (48) شپې ورځې وېښ ودرولی ؤ، رنګ رنګ سزاګانې ورکړل شوې وې. د هغۀ خپل جرم دا ؤ چې په لاره طالبان پرې راغلي وو مازي ئې سترې مۀشي ورسره کړي وو خو دۀ ته ئې سزا په دې وجه ورکوله چې تۀ اوس دا ومنه چې ما ريموټ بمونه فوځ ته ښخ کړي دي ور چاودلي مې دي، په فوځي چاوڼيو مې بربدونه کړي دي. رنګ رنګ جرمونه ئې پرې منل، هغۀ به منل نۀ. دوي به دا سزاګانې ورکولې. د ټولو کم عمره وزيرستانيانو ماشومانو څخه به ئې په زور دا ويډيوګانې جوړولې چې ووايه چې زما سره طالبانو دا کارونه کړي دي، بلېک مېل کول به ئې، بيا به ئې چې بلېک مېل کړل نو دوي به خپل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سورس په شکل استعمالول. په نورو خلکو به ئې ګواهانې پرې کولې چې څۀ به د دوي خوښه وه هغه کارونه ئې پرې کول. دوه درې سورس د فوځ او ادارو لپاره چې کار کوي، هغه د ټارګټ کېلېنګ یعنې هدفي برید ګرئې راوړي وو. په هغوي پسې د فوځ برېګیډئیر په خپله راغی او دوي ئې ډېر په پروټکول لۀ هغه جېل څخه خوشي کړل. دغه کسان هم وزیرستانیان وو مګر د حکومتي ادارو لپاره ئې کار کولو. چې هر وزیرستانی ځوان به دوي قېد ته راوړلو نو په زور زبردستی او وهلو ټکولو به ئې جرمونه پرې منل. بیا چې کوم به دوي انټرمېنټ سنټر ته لېږل هغه به ئې تر پینځۀ ویشت (25) کالو پورې بندیان کول، کومو به چې د دوي قصه منله هغه به دوي د ځان لپاره سورس جوړول. لنډه دا چې دغه جېل د ترهګرۍ د ختمولو او د سزا جزا ورکولو لپاره جوړ ؤ، خو دا جېل د ترهګرۍ د جوړېدو د مرکز په څېر استعمالېدو. زۀ لۀ خپل خدایه ډېر شکر ګزار یم چې په ما ئې دا هر څۀ عملي ولیدل، خپلې مبارزې ته ئې لا هم چمتو کړمم ځکه چې کوم ظلم جبر هلته د وزیرستاني ځوانانو سره کېدو د نړۍ په تاریخ کښې ئې ثاني نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم څپرکی

د ګیله من وزیر د زنداني داستان یو نظم

●

راشه! چې هېر دې شي د ظلم هر قانون پښتونه!
چې در نه هېر کړي هغه یزید، نمرود، فرعون پښتونه!
په ما هم دغه جبر تېر دی نن پرون پښتونه!
مختصر واوره د "فوځي زندان" مضمون پښتونه!
ای! دغه قېد کله د عام په شان زندان په څېر ؤ؟
دغه زندان سم د ژوندو د قبرستان په څېر ؤ
یوه وړه غونډې کوټه وه د بکسې په رنګه
زۀ پکښې قېد ومه د مړي د ډهانچې په رنګه
د دې کوټې به وینې وینې دېوالونه مات وو
لۀ ډېر تنګون نه پرې قېدیانو خپل سرونه مات وو
د دې کوټې په دېوالو پورې مازغۀ ښخ وو
د انسانانو وینې، زَوې او وېښتۀ ښخ وو
په دې کښې تش په اسوېلیو عبادت بندېز ؤ
په دعاګانو، هاى هُو په تلاوت بندېز ؤ

دومره ګرمي به وه چې سم به پهٔ خولو کښې لوند وم
خو خوله دومره لکه سم چې پهٔ اوبو کښې لوند وم
دغه وړه کوټه به ټوله لهٔ مېږو ډکه وه
ټوله لهٔ ماشو، خشراتو، تکليفو ډکه وه
بس لنډه دا چې دا لهٔ هر قسمه سختو ډکه وه
پهٔ دې کوټه کښې وه پهٔ خوب او پهٔ ارام پابندي
خوب ارام څهٔ چې وه د خدای پهٔ تش سلام پابندي
پوره يوه مياشت ما پهٔ ولاړه ګرځېدو تېره کړه
دوې شپه او ورځ پهٔ ما پهٔ چغو او نعرو تېره کړه
چې پهٔ ولاړه به مې سترګې پټېدې لهٔ خوبه
لا به پهٔ ما چې ناڅاپې چپې راتلې لهٔ خوبه
نو دوې به سترګو ته ترښې تودې اوبهٔ را توې کړې
لکه د اور ګرمې اوبهٔ به ئې پهٔ زړهٔ را توې کړې
بيا به ئې پښې زما ور ويستې د پنجرې نه بهر
زما تلې به ئې ور کش کړل د پنې نه بهر
بس څو کسان به وو دستي به شول شروع پهٔ وهل
زما پهٔ پښو پورې ئې شپږ اتهٔ لوړ ماتول
بيا به پهٔ هغه وينو ډکو پښو ولاړ ومه
لاس تر شا بند او سترګې بند، تر څو شپو ولاړ ومه
چې به يوه وخت ډوډۍ راتله لهٔ دې قصو ډکه وه
ټوله پهٔ شا مخ لهٔ سرو کښيو او چينجو ډکه وه
ما سره څنګ پهٔ څنګ يو بل بې ګناه ځوان قېدي ؤ
د بل ځای نهٔ ؤ هم د دې وزيرستان قېدي ؤ
فوځ پهٔ زور د پېرې [illegible] کړې هيڅ بد ئې نهٔ وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سزا ئې دومره ورکوله چې هېڅ حد ئې نۀ ؤ
افففف د هغه ځوان هغه نعرو لۀ ما نه زړۀ وړی دی
هغه فرياد ، هغه سورو لۀ ما نه زړۀ وړی دی
خو دغې يوې قصې ئې سم لۀ ما نه زړۀ ويستی دی
د بې خودۍ حال کښې ئې دا چغه بار بار وهله
چې "ظالمانو! د الله او د رسول پۀ خاطر
زۀ بې ګناه يم چې وړه لُور مې يتيمه نۀ کړئ!"
چې دا مياشت تېره شوه يوه بله د تختې کوټه وه
پۀ دې کښې بل رنګه ماحول ؤ د بجلۍ کوټه وه
د دې کوټې پۀ دېوالو عجب شيان ځوړند وو
پۀ چارو غوخ غوخ حلال شوي انسانان ځوړند وو
يو خوا جټکې، پلاس د نوکانو د ويستو سامان ؤ
بل خوا ځنځير ؤ، د پهانسۍ ځوړندېدو سامان ؤ
زما لاسو ته ئې تر شا هتکړۍ واچولې
بيا ئې زما پۀ مخ هغه تورې پټۍ واچولې
پلاس به ئې را واخستو لۀ ما به ئې نوکان ويستل
دغه نوکان ئې تش پۀ جُرم د افغان ويستل
د کوټې لۀ چته را ځوړند ؤ يو سپين دروند ځنځير ؤ
د وينو بوي ترې تلو لړلے ټول پۀ خون ځنځير ؤ
پۀ دې ځنځير کښې به زۀ نيمه نيمه شپه ځوړند وم
لاس، يو خوا پښې، بل خوا سر، بل خوا عجيبه ځوړند وم
د مخ لۀ خوا ئې د کرنټونو پۀ تارو وهلم
شا ته پر ملا ئې پۀ چيترو او ډنډو وهلم
خو خدای ګواه دی ما پۀ هر حال کښې دا شعر وئيلو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زهٔ عام وجود يم، خاورې کېږم به فاني به شمه
خو کهٔ په ننګ د وطن مړ شوم قیمتي به شمه
قامي لښکر ته زهٔ د سر او ماله تېر ور ګډ يم
نو په دې نهٔ يم چې پهٔ دار یا زنداني به شمه
ما کهٔ په ننګ د افغان کلکه تُوره وتړله
اصلي وارث د خوشحال خان او ابدالي به شمه
کهٔ مې د ستا پهٔ شوکېدلي اوربل ننګ نهٔ وکړو
د وطن پېغلې! خپل تاریخ ته تهمتي به شمه
کهٔ د بند وينه مې تویه شوه پهٔ حق د مظلوم
ځیله منه! افتخار د خپل پردي به شمه

پهٔ دې کوټه کښې يوه د اوسپنې چوکۍ پرته وه
پهٔ دې چوکۍ ګېر چا پېر توره زولنۍ پرته وه
بیا ئې پهٔ دغه چوکۍ وتړلم، سم ئې بند کړم
ښخي مې ساه اخستې نهٔ شوه سم محکم ئې بند کړم
دغه چوکۍ لهٔ لاندې ورو ورو ګرمېده را پسې
بوي به راتلو د تن جامه به سوځېده را پسې
پهٔ دې چوکۍ ئې لګول د برق پهٔ تار شاټونه
د اور لمبې وې، راکول به ئې بار بار شاټونه
ځينې سزاوې خو پهٔ خُلهٔ د یادېدو نهٔ دي
ځینې لمحې د یادېدو بیانېدو نهٔ دي
دوې هڅه کړه زهٔ ئې پهٔ مارانو لړمو خوړلم
ژوندی انسان وم پهٔ ژوندوني ئې پهٔ سپو خوړلم
یو ډېروم سړی راتلو چې خوشخبري در کوّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن به سحر د اذانهٔ پهٔ وخت پهانسي درکوم
زهٔ به خوشحال شومه چې شکر دی چې زر مړ شمه
چې بې ننګي را نه و نهٔ شي بهادر مړ شمه
بس هره شپه به ئې وئیل چې نن تیار وسه!
د پهانسۍ وخت دې را نزدې شولو بېدار وسه!
ما ته به بیا مې مور، ماشومه لُور را یاده شوله
خو د وطن به هره بوره مور را یاده شوله
ما وئیل کهٔ مرم شکر پهٔ ننګ د مظلومانو مرمه
زهٔ د وطن پهٔ کونډو، بورو، یتیمانو مرمه
چې به سحر شو پهٔ دیکو به ئې روان کړمه زهٔ
بس پهٔ چیترو او ډنډو به ئې روان کړمه زهٔ
سترګې مې بند پهٔ زخمي پښو به ئې روان کړمه زهٔ
د لږ مزل نه پس عجبه حادثه راغلله
هر خوا قبرونه وو د مړو هدیره راغلله
زما و مخ ته ئې ډېر د کم عمر ځوانان و وژل
پهٔ یو ساعت کښې ئې څلور پینځهٔ کسان و وژل
تیار ؤ جوړ ؤ، زهٔ ئې لاندې ژور کان ته کوز کړم
دوي ظالمونو پهٔ ژوندوني قبرستان ته کوز کړم
پاس ئې پهٔ غاړه پهٔ تړلي مخ کسان ولاړ وو
پهٔ وینو رنګ د انسانانو قصابان ولاړ وو
ځینې وې لاسو کښې ګیمتې ځینې بیلچې نیولې
ځینې وې زما پهٔ سر ټوپکې، تمانچې نیولې
وئیل ئې چې اوس وایه! زمونږ قصه منې او کهٔ نهٔ؟
اخري وار ننګ دی دا خپل سر دې ساتې او کهٔ نهٔ؟

خو ما ور غبرګه کړه چې شابه شئ! ګزار کوئ!
زر زر مې و وژنئ! د څۀ شي انتظار کوئ؟
اې! کۀ زره زره، ټوټه ټوټه، نیم نیم شمه
افغان پښتون یمه قسم دی کۀ تسلیم شمه
بس لنډه دا چې دوي پرې پوې شول چې یوه نۀ مني
اې! دغه ځوان پۀ هوش هواس زمونږ قصه نۀ مني
بس یو څو ساعته شوم بې هوشه، زما حال بدل شو
زما پۀ ځان اختیار شو ختم، زما خیال بدل شو
داسې ماحول جوړ شو چې شو را سره ورور پۀ قېد کښې
زما وراره، ماشومه لُور او زما مور پۀ قېد کښې
لۀ یو خوا، بل خوا د چیترو اوزونه راتلل
ما ته د ورونو او وریرونو فریادونه راتلل
پس لۀ دې بعده چې دوي ما باندې هر څۀ وئیلي دي
زۀ پۀ دې پوې نۀ یم چې ما "بد" او کۀ "ښۀ" وئیلي دي
نو پښتنو ورونو! زما دا مختصر بیان ؤ
دا پۀ ما تېر پۀ "فوځي قېد" کښې د محشر بیان ؤ
خو خدای ګواه دی، اې! لۀ ما څخه دا قران پوره دی
دغه قسم لۀ ما پۀ هر یوه مېدان پوره دی
پۀ دې اخر وخت کښې ما د خپل پرهر پۀ وینو
د تور دندان پۀ دېوال دغه بیت لیکلی دی چې
"کۀ وم ژوندی د ازادۍ د اتڼ برخه به یم
کۀ چرې مړ ومه نو زېرې مې تر ګوره راوړئ!"
ځکه چې ما و خپل اولس ته پۀ بار بار وئیلي
دا مې پۀ شعر او پۀ ټپه کښې دي پۀ جار وئیلي
چې یا "وطن" او یا "کفن" دا مې شعار دی
پښتنانۀ را ویښوَمه دا مې کار دی
ما د حق پۀ لار قبول دی پۀ سر ستړګو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library